

רודולף שטיינר

סך עולם הרוח

[הוצאת בדולח](#) מקדישה, ללא תמורה, את התרגום לעברית של ספר זה לקהל קוראות וקוראי ספרות אנתרופוסופית על מדע הרוח מייסודו של רודולף שטיינר.

אפשר להעבירו הלאה, ללא תמורה.

פניות באימייל לכתובת bdolah.books@gmail.com

קובץ זה אינו למכירה ו/או למסחר בכל דרך שהיא.

"מי שמתכוון באמת לפלס את דרכו אל ידיעה של מדע הרוח, יחוש בכורח להתבונן ללא הרף בצד הרוחי של החיים מנקודות-מבט חדשות...
ואם נחוש שבעי-רצון מתיאור אחד בלבד, לא נוכל לומר שאנו שואפים
ברצינות לידיעה רוחית. רצוני שתיאור זה, כמו תיאורים דומים, יהיה
שימושי עבור אלה השואפים באמת וברצינות לידיעת עולם הרוח. "

(מתוך: סף עולם הרוח, הקדמה)

- רודולף שטיינר -

THE THRESHOLD OF THE SPIRITUAL WORLD

By Rudolf Steiner

GA 17

תרגום מאנגלית ועריכה: מוריס איטח

מהדורה ראשונה 2022

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע, לשדר או לקלוט בכל דרך או בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני או אחר – כל חלק שהוא מהחומר שבספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמו"ל.

© כל הזכויות למהדורה העברית שמורות 2022 לבדולח הוצאה לאור

ת.ד. 558 פתח-תקווה 4910402

email: bdolah.books@gmail.com

תוכן עניינים

הקדמה

1. על האמון שיש לתת בחשיבה; טבע הנפש-החושבת; ועל מדיטציה
2. על ידע עולם הרוח
3. על הגוף האתרי של האדם והעולם האלמנטרי
4. סיכום הדברים דלעיל
5. על התגשמות חוזרת וקארמה; הגוף האסטרי של האדם ועולם הרוח; וישויות אהרימניות
6. על הגוף האסטרי והישויות הלוציפריות; ועל טבע הגוף האתרי
7. סיכום הדברים דלעיל
8. על שומר-הסף והמוזרויות של תודעת ראייה רוחית
9. על תחושת-ה'אני' וכושר האהבה של הנפש האנושית; ועל הקשר שלהם לעולם האלמנטרי
10. על הגבול שבין העולם הפיסי והעולמות העל-חושיים
11. על הישויות של עולמות הרוח
12. על ישויות רוחיות קוסמיות
13. ראשיתו של הגוף הפיסי של האדם
14. על ה'אני האמיתי' של האדם
15. סיכום חלק מהדברים דלעיל
16. הערות על הקשר בין המתואר בספר זה והתיאורים המופיעים בספריי תיאוסופיה ו-מדע הנסתר בקווים כלליים

הקדמה

בספר זה, נמסרים בצורה אפוריסטית תיאורים מסוימים של אותם חלקים של היקום והישות האנושית, המופיעים בשדה הראייה כאשר ידיעה רוחית חוצה את הגבול שבין העולם הפיסי והעולם הרוחי. אין כאן ניסיון למסור תיאור שיטתי או שלם, אלא תיאורים ספורים של התנסויות רוחיות, בלי מתווה מוגדר מראש. במובן זה, עבודה זאת, כמו ספרי נתיב לידיעה עצמית, נועדה להשלים את- ולהוסיף על- כתביי האחרים. יחד עם זאת, יש כאן רצון למסור את התיאור בצורה כזו אשר תאפשר לקראו בפני עצמו בלי שום ידע מוקדם על עבודות אחרות אלה.

מי שמתכוון באמת לפלס את דרכו אל ידיעה של מדע הרוח, יחוש בכורח להתבונן ללא הרף בצד הרוחי של החיים מנקודות-מבט חדשות. אכן, אך טבעי שחד-צדדיות מסוימת צריכה להיקשר לכל הצגה מסוג זה. כך מוכרח להיות המקרה עם תיאורים של הספירה הרוחית במידה רבה יותר מאשר העולם הפיסי. ואם נחוש שבעי-רצון מתיאור אחד בלבד, לא נוכל לומר שאנו שואפים ברצינות לידיעה רוחית. רצוני שתיאור זה, כמו תיאורים דומים, יהיה שימושי עבור אלה השואפים באמת וברצינות לידיעת עולם הרוח. בתיאור זה, אני מנסה שוב ושוב להציג עובדות רוחיות מנקודות-מבט חדשות, חרף העובדה שתוארתי אותן בעבודות אחרות מנקודות-מבט אחרות. תיאורים שונים אלה משלימים זה את זה, כמו תמונות של אדם או מאורע שנלקחו מזוויות שונות.

בכל תיאור כזה, המוצג מנקודת-מבט מסוימת, ישנה הזדמנות למסור ידע שאינו בר-השגה מנקודות-המבט האחרות. בספר זה מופיעים ניסוחים מנטריים למדיטציה, עבור אלה השואפים אל ראייה רוחית. אלה המחפשים אחר ניסוחים מנטריים כאלה כדי לפתח בעזרתם את חיי הנפש שלהם, ימצאום כאן בקלות.

רודולף שטיינר

אוגוסט 1912

על האמון שיש לתת בחשיבה; על טבע הנפש החושבת; ועל מדיטציה

בתודעת-ערות, החשיבה היא כמו אי-מבטחים באמצע זרם חיי הנפש, הזורם ברשמים, בתחושות, ברגשות וכדומה. במידה מסוימת, אנו מפסיקים לעסוק ברושם או תחושה מסוימים, כאשר אנו יוצרים אודותיהם מושג, כלומר כאשר אנו יוצרים מחשבה אשר שופכת אור על הרושם או התחושה. גם בסערת תשוקות ואמוציות, יכולה להתפתח מידה מסוימת של רוגע, אם ספינת הנפש מפנה את חרטומה אל אי-המבטחים של החשיבה.

לנפש יש אמון טבעי בחשיבה. היא חשה שאלמלא היה לה האמון הזה, כל יציבות בחיים הייתה מתערערת. החיים הבריאים של הנפש מגיעים לקצם כאשר היא מתחילה להטיל ספק בחשיבה. כי גם אם איננו יכולים להגיע להבנה ברורה של משהו באמצעות החשיבה, יכולה להיות לנו הנחמה בכך שנוכל להגיע לבהירות אם רק נתעלה לחשוב בנחישות וחדות במידה מספקת. אנו יכולים להרגיע את עצמנו ביחס לאי-היכולת שלנו להבהיר נקודה מסוימת באמצעות החשיבה; אבל בלתי-נסבלת תהיה המחשבה שהחשיבה עצמה לא תהא מסוגלת לגרום שביעות-רצון, גם אם נעמיק בה כפי שהיה הכרחי לרכישת אור מלא על מצב מוגדר כלשהו בחיים.

גישה זו של הנפש ביחס לחשיבה מונחת ביסודם של כל המאמצים האנושיים לרכישת ידע. היא עשויה להתעמעם בהלכי-נפש מסוימים, אך היא תמיד תימצא ברגשות העמומים של הנפש. הוגה אשר מטיל ספק בתקפותה ובעוצמתה של החשיבה עצמה, שוגה ביחס למצב היסודי של נפשו. כי, לעתים קרובות זוהי באמת חדות מחשבתו, שבהיותה מאומצת יתר על המידה, מעוררת ספקות ותסבוכות. אלמלא הסתמך באמת על החשיבה, הוא לא היה מתייסר בספקות האלה, שככלות הכול אינם אלא תוצאה של חשיבה.

מי שמפתח בתוכו את הרגש המוזכר כאן ביחס לחשיבה, מרגיש שהחשיבה אינה רק משהו שהוא מטפח בתוכו ככוח אנושי של הנפש, אלא גם משהו שבאופן בלתי-תלוי בו ובנפשו נושא בתוכו איזושהי הוויה בעלת טבע קוסמי, הוויה שעליו לפלס את דרכו אליה אם בכוונתו לחיות בתוך משהו המשתייך בו-זמנית הן לו עצמו והן לעולם שאינו תלוי בו.

יש משהו מרגיע מאוד בהיות מסוגל להתמסר לחיי החשיבה. הנפש חשה שבאותם חיים, היא יכולה להינצל מעצמה. רגש זה נחוץ לנפש באותה מידה שהיא זקוקה לרגש הנגדי – להיות לגמרי בתוך עצמה.

בהחלפה הנחוצה בין שני מצבים אלה טמון הריתמוס הבריא של חיי הנפש. ערות ושינה הן באמת רק נקודות הקיצון של מצבים אלה. בערות, הנפש נמצאת בתוך עצמה, חיה את חייה שלה; בשינה, היא מאבדת את עצמה בחיים האוניברסליים של העולם, ולכן במידה מסוימת היא משתחררת מעצמה. המצבים בשני הכיוונים תואמים להתנסויות הפנימיות השונות. וחיי החשיבה הם השתחררות הנפש מעצמה, כפי שרגשות, תחושות, אמוציות וכדומה הם ביטוי של הנפש שנשארת בתוך עצמה.

כאשר מסתכלים כך בדברים, החשיבה מציעה לנפש את הנחמה לה היא זקוקה בהתמודדותה עם רגש של בדידות מוחלטת בעולם. אפשר להגיע בדרך חוקית לתחושה: "מה מהווה אני בזרם המאורעות הקוסמיים, הזורמים מאינסופיות אחת לאחרת – אני עם הרגשות, התשוקות והרצונות שלי, שלבטח הינם בעלי חשיבות רק לי עצמי?" מיד לאחר שחיי החשיבה הובנו כראוי, תחושה נוספת ניצבת בפני הקודמת. "החשיבה העוסקת במאורעות קוסמיים אלה נעה אל תוכי ולתוך נפשי; אני חי בתוכי אותם מאורעות כאשר אני, באמצעות החשיבה, מאפשר להווייתם לזרום אל תוכי." אז אפשר לחוש שנישאים אל תוך היקום ומרגישים בו בטוחים. ממצב זה של הנפש נובע כוח, אותו מרגישים כאילו בא מהכוחות הקוסמיים עצמם, בהתאמה עם חוקים רוויי-חכמה.

שלב אחד לאחר תחושה זו, אומרת הנפש לעצמה: "לא אני שחושבת, אלא משהו חושב בי; החיים הקוסמיים מבטאים את עצמם בי; נפשי אינה אלא הבמה שעליה היקום מתגלה כמחשבה." תחושה זו עשויה להידחות על-ידי פילוסופיה זו או אחרת. מסיבות שונות, אפשר שיוצג באופן ברור שהמחשבה אשר בוטאה עתה, שהעולם חושב את עצמו בנפש האנושית, שגויה לחלוטין. בתשובה לכך יש להבין שמחשבה זו היא מסוג כזה שאפשר לפתח דרך התנסות פנימית. רק מי שפיתח אותה בשלמות, מבין את תקפותה ויודע ששום הפרכות לא יערערו תקפות זאת. מי שרכש שליטה בדרך זו, רואה בבירור מעצם מחשבה זו, מהו ערכם האמיתי של הפרכות והוכחות רבות כל-כך. הן עשויות להיראות נכונות כאשר עדיין מאמינים בטעות בכוח המשכנע של תוכנן. במקרה כזה, קשה להגיע להבנה עם בני-אדם אשר מתייחסים להוכחות כאלה כמשכנעות. הם נאלצים לחשוב שאדם אחר טועה, מפני שהם עדיין לא הגשימו את העבודה הפנימית בתוכם, עבודה אשר הובילה אותו להכרה של מה שנראה להם שגוי או אולי אפילו מגוחך.

עבור מי ששואף למצוא את דרכו אל מדע הרוח, מדיטציות על החשיבה, כמו אלה דלעיל, מביאות תועלת. עבור אדם כזה, מדובר בשאלה של הבאת נפשו למצב שיאפשר גישה אל עולם הרוח. גישה זו עלולה להישלל מהחשיבה הבהירה ביותר או מהשיטה המדעית המושלמת ביותר, אם הנפש לא תביא עמה דבר כדי לקלוט את העובדות הרוחניות או המידע אודותן המוכן להיכנס לתוכה. זו עשויה להיות הכנה טובה להבנת ידע רוחי, אם נחוש לעתים קרובות איזה כוח ממריץ יש בגישת-נפש האומרת: "אני חשה את עצמי מאוחדת עם זרם ההוויה הקוסמית". במקרה זה, פחות מדובר בשאלת הערך המופשט של מחשבה זו כידע, מאשר לחוש לעתים קרובות בנפשנו את ההשפעה רבת-העוצמה שנחוות כאשר מחשבה כזאת זורמת

בעוצמה דרך החיים הפנימיים ומסתובבת כמו נשימת חמצן רוחי בנפש. אין מדובר רק בהבנת מה יש במחשבה מסוג זה, אלא בהתנסות בה. המחשבה נתפסת לאחר שהיא נוכחת בנפש עם מידה מספקת של כוח הכרה; אך, כדי שהיא תבשיל ותישא פרי שיקדם את הבנת עולם הרוח, ישויותיו ועובדותיו, היא מוכרחה, לאחר שהובנה, להתעורר לחיים בנפש שוב ושוב. הנפש מוכרחה להתמלא שוב ושוב במחשבה, במנעה מכל דבר אחר להיות נוכח בה ובעצרה את כל המחשבות, הרגשות, הזיכרונות וכו' האחרים. התרכזות חוזרת ונשנית מסוג זה במחשבה כזו אשר נתפסה ביסודיות, מרכזת בנפש כוחות שבחיים הרגילים מפוזרים במידה מסוימת. הנפש מרכזת ומחזקת את הכוחות האלה בתוך עצמה, והם הופכים לאיברי חישה של עולם הרוח ואמיתותיו.

את הדרך הנכונה שבה יש למודט, אפשר ללמוד מן הדברים אשר נאמרו עתה. תחילה, אנו מפלסים את דרכנו אל מחשבה שאפשר להגשימה באמצעים העומדים לרשותנו בחיים ובידע הרגילים. לאחר מכן, אנו משתקעים באותה מחשבה שוב ושוב ומתאחדים עמה לחלוטין. חיזוק הנפש הוא התוצאה של החיים במחשבה אשר נתפסה כך. במקרה זה, מחשבה זו נבחרה כדוגמה שנגזרה מעצם טבעה של החשיבה. היא נבחרה כדוגמה מפני שהיא מועילה במיוחד למדיטציה. אך מה שנאמר כאן נכון, ביחס למדיטציה, עבור כל מחשבה אשר נרכשה בדרך שתוארה. היא מועילה במיוחד למדיטציה כאשר אנו יודעים את מצב הנפש הנובע מההתחלפות הריתמית אשר הוזכרה לעיל בחיי הנפש. באמצעים אלה אנו מגיעים בדרך הבטוחה ביותר לתחושה שבמהלך המדיטציה שלנו, אנו באים במגע ישיר עם עולם הרוח.

ותחושה זו היא תוצאה בריאה של מדיטציה. עוצמתה מעניקה כוחות עבור המשך חיינו היומיומיים, ולא בדרך כזו שרושם קיים-לעד של המצב המדיטטיבי נוכח כל הזמן, אלא כך שחשים שמההתנסות המדיטטיבית זורמים כוחות אל תוך חיינו בכללותם.

אם המצב שנוצר על-ידי המדיטציה יתפשט דרך חיי היומיום כרושם קיים-לעד, הרי שהוא יפיץ משהו שיפריע לשלווה המנטלית של אותם חיים. ואז, מצב המדיטציה עצמו לא יהיה מספיק טהור וחזק. המדיטציה מפיקה את התוצאות הטובות ביותר כאשר, מעצם אופייה, היא נבדלת מהחיים הרגילים. היא משפיעה על החיים בדרך הטובה ביותר כאשר היא מורגשת כמשהו נבדל מהחיים הרגילים ונישא מעליהם.

על ידע עולם הרוח

הבנת העובדות המתוארות על-ידי מדע הרוח יכולה להיעשות קלה יותר אם מפנים בחיים הרגילים של הנפש, את תשומת-הלב למה שמעלה אידיאות המתאימות להרחבה ולטרנספורמציה כאלה שהן יכולות לרכוש בהדרגה, עד למאורעות ולישויות של עולם הרוח. ואם לא נצעד בנתיב זה בסבלנות, נתפתה בקלות לדמיין לעצמנו את עולם הרוח כעולם הפיסי של החושים. אכן, אם לא נצעד בנתיב זה, לא נהיה מסוגלים ליצור תפיסה מדויקת של מה שהינו למעשה רוחי והקשר שלו לאדם.

ישויות ומאורעות רוחיים חודרים את האדם לאחר שהכין את נפשו לקלטם. הדרך בה הם מודיעים על נוכחותם שונה לחלוטין מהדרך בה ישויות ועובדות פיסיט עושות זאת. אבל, אפשר לרכוש מושג על דרך שונה לגמרי זו של התגלות, אם מפנים את התודעה לתהליך ההיזכרות. הבה נניח שהייתה לנו התנסות לפני זמן מה. ברגע מסוים – מסיבה זו או אחרת – התנסות זו עולה מהמעמקים של חיי הנפש. אנו יודעים שמה שעולה כך, תואם להתנסות ואנו מייחסים אותו לאותה התנסות. אבל ברגע ההיזכרות לא נוכח דבר מההתנסות, מלבד תמונה שלה בזיכרון. הבה נדמה לעצמנו תמונה העולה בנפש באותה דרך בה תמונת זיכרון מבטאת, לא משהו אשר נחוה קודם, אלא משהו שאינו מוכר לנפש. אם נעשה זאת, הרי שיצרנו מושג על הדרך בה עולם הרוח מופיע לראשונה בנפש, לאחר שזו הוכנה במידה מספקת לכך.

היות שאלה הם פני הדברים, מי שאינו בקי מספיק במצבים בעולם הרוח, יעורר שוב ושוב את ההתנגדות שכל ההתנסויות הרוחיות 'המשוערות' אינן אלא תמונות-זיכרון מעורפלות יותר או פחות שהנפש פשוט לא מזהה אותן ככאלה ולכן מתייחסת אליהן כהתגלויות של עולם הרוח. עתה, בשום פנים ואופן אין להתכחש לעובדה שבספירה זו קשה להבחין בין אשליות וממשויות. בני-אדם רבים אשר מאמינים שהיו להם התגלויות מעולם הרוח, עוסקים כמובן בזיכרונותיהם, אותם הם לא מזהים ככאלה. כדי להיות ברור בהיבט זה, הכרחי להיוודע אל אותם מקורות רבים שמהם אשליות עלולות להופיע. למשל, יתכן שראינו משהו פעם אחת בלבד ולרגע קצר, ראינו אותו מהר כל-כך שהרושם לא חדר באופן מלא אל תוך התודעה; ומאוחר יותר – אולי בצורה שונה – הוא עשוי להופיע כתמונה חיה. אנו עשויים להיות משוכנעים שמעולם לא היה לנו קשר לנושא ומה שיש לנו זוהי אינספירציה אמיתית.

דבר זה ודברים רבים אחרים מבהירים שההתבטאויות של אלה שברשותם ראייה על-חושית, מוטלות בספק על-ידי אלה שלא התוודעו לטבע המיוחד של מדע הרוח. אך, מי שמפנה את תשומת-לבו בצורה

קפדנית לכל אשר נאמר בספריי נתיב ההתקדשות ו-התקדשות ותוצאותיה, על אודות פיתוחה של ראייה רוחית, יהיה במצב של היות מסוגל להבדיל בין אשליה ואמת בספירה זו.

ברם, בהקשר זה יש לשים לב גם לדבר הבא. נכון שהתנסויות רוחיות מופיעות בהתחלה כתמונות. כך הן עולות מתוך מעמקי הנפש אשר הוכנה לקליטתן. אז, מדובר ביצירת קשר נכון עם תמונות אלה. יש להן ערך בעיני תפיסה על-חושית רק כאשר הן מראות, בדרך בה הן מציגות את עצמן, שאין להתייחס אליהן כעובדות גרידא. אם מתייחסים אליהן כך, הרי שערכן כערכם של חלומות רגילים. הן מוכרחות להופיע בפנינו כאותיות של אלפבית. איננו מסתכלים בצורת האותיות, אלא קוראים בהן את אשר רצו לבטא באמצעותן. כפי שמשהו כתוב אינו דורש מאתנו לתאר את צורת האותיות, כך התמונות אשר יוצרות את תוכן הראייה הרוחית לא דורשות מאתנו להבינן כתמונות, אלא מעצם אופיין, הן מאלצות אותנו להסתכל מבעד לצורתן התמונתית ולהפנות את מבטנו אל מה ששואף, כישות או מאורע על-חושי, לבטא את עצמו דרכן.

כפי שאדם, בשמעו שמכתב כולל ידיעות חדשות שלא היו ידועות קודם, אינו יכול לשלול את האפשרות של עובדה זאת על סמך המאפיין המוכר היטב של אותיות האלפבית מהן הוא מורכב, כך לא ניתן לדחות תמונות של ראייה רוחית אשר נוצרו מתוך אובייקטים מוכרים היטב מהחיים הרגילים.

עד לנקודה מסוימת, נכון ללא ספק שהתמונות מושאלות מהחיים הרגילים, אבל מה שמושאל אינו הדבר החשוב לתודעת-ראייה-רוחית אמיתית. הנקודה החשובה היא מה שטמון מאחורי התמונות ומתבטא דרכן.

הנפש מוכרחה, כמובן, להכין את עצמה תחילה כדי לראות תמונות כאלה מופיעות באופן הרוחי שלה; אבל, מלבד זאת, עליה לטפח בזהירות את הרגש שלא להיעצר רק בראייתן, אלא לקשרן בדרך הנכונה לעובדות של העולם העל-חושי. אפשר בהחלט לומר שעבור ראייה רוחית אמיתית, נדרש לא רק הכושר לראיית עולם של תמונות, אלא גם כושר נוסף, אותו אפשר להשוות לקריאה בעולם הפיסי.

בהתחלה, יש לראות את העולם העל-חושי כמשהו הנמצא לגמרי מחוץ לתודעתו הרגילה של האדם, כשאינו ברשותו שום אמצעים לכניסה אל תוך אותו עולם. כוחות הנפש, המחוזקים על-ידי מדיטציה, מביאים אותה תחילה לקשר עם העולם העל-חושי. באמצעותם, התמונות אשר תוארו עולות מתוך זרם חיי הנפש. כתמונות, הן נארגות כליל על-ידי הנפש עצמה. והחומרים שמהם הן עשויות, הם למעשה הכוחות שהנפש רכשה לעצמה בעולם הפיסי. המארג של התמונות אינו מהווה דבר מלבד מה שאפשר לאפיינו כזיכרון. מוטב שנבהיר זאת לעצמנו כדי שנבין את מהותה של תודעת-ראייה-רוחית. במקרה זה, עלינו להבין בבירור שהן רק תמונות. ועלינו גם לטפח הבנה נכונה של הדרך בה יש לייחס את התמונות לעולם העל-חושי. באמצעות התמונות, עלינו ללמוד לקרוא בעולם העל-חושי. באופן טבעי, הרשמים של העולם הפיסי מביאים אותנו הרבה יותר קרוב לישויות ולמאורעות של אותו עולם מאשר התמונות שנראות באופן

על-חושי המביאות אותנו לעולם העל-חושי. אנו יכולים אף לומר שתמונות אלה הן בהתחלה כמו מסך אשר נתלה על-ידי הנפש בינה ובין העולם העל-חושי, כאשר היא חשה את עצמה בקשר עם אותו עולם.

מדובר בהתודעות הדרגתית לדרך בה דברים על-חושיים נחווים. דרך ההתנסות, אנו לומדים בהדרגה לקרוא את התמונות, כלומר לפרשן בצורה נכונה. בהתנסויות על-חושיות חשובות יותר, עצם טבען מראה שאיננו יכולים לעסוק רק בתמונות זיכרון מהחיים הרגילים. אכן, נכון שבהקשר זה דברים מגוחכים רבים נאמרים על-ידי בני-אדם שהשתכנעו מעובדות על-חושיות מסוימות, או בכל אופן חושבים שהשתכנעו. בני-אדם רבים, למשל, בהיותם משוכנעים בדבר אמיתותה של התגשמות-חוזרת-ונשנית, קושרים מיד תמונות אשר עולות בנפשם להתנסויות של חיים ארציים קודמים; אך, על האדם להיות תמיד חשדן כאשר תמונות אלה נראות כמצביעות על חיים ארציים קודמים, שהינם זהים בהיבט זה או אחר לחיים הנוכחיים, או שהן מתגלות בדרך כזו שהחיים הנוכחיים יכולים, בחשיבה הגיונית, להיות מוסברים בצורה מתקבלת על הדעת מהחיים הקודמים המשוערים. כאשר מופיע, במהלכה של התנסות על-חושית אמיתית, הרושם האמיתי של מחזור חיים ארציים קודם או מחזורים ספורים כאלה, קורה בדרך-כלל שמחזור החיים הקודם או המחזורים הקודמים הם כאלה שלא היינו יכולים לעצבם או רצינו לעצבם כלל במחשבה מהחיים הנוכחיים או מתוך שאיפות ומאמצים כלשהם בהקשר עמם. אנו עשויים, למשל, לקלוט רושם של הוויית-הקיום הארצית הקודמת שלנו ברגע מסוים במהלך חיינו הנוכחיים, בעוד שבלתי-אפשרי לרכוש כשרים מסוימים שהיו לנו במהלך אותם חיים קודמים. רחוק מזה הוא המקרה שתמונות מופיעות עבור ההתנסויות הרוחיות החשובות יותר היכולות להיות זיכרונות של החיים הרגילים, התמונות שלהן הן בדרך-כלל כאלה שלא היינו צריכים לחשוב עליהן כלל בהתנסות רגילה. נטייה זו גוברת עם רשמים ממשיים, ככל שהעולמות שמהם הם נובעים, על-חושיים יותר. כך, לעתים קרובות בלתי-אפשרי ליצור תמונות מהחיים הרגילים אשר יסבירו את הוויית-הקיום שבין לידה והמוות הקודם. אנו עשויים לגלות שבחיי הרוח רחשנו חיבה לבני-אדם ודברים בניגוד גמור לנטיות התואמות שיש לנו בחיים הנוכחיים על האדמה; ואנו לומדים שבחיינו הארציים הונענו לעתים קרובות לחבב משהו שבהוויית-הקיום הרוחית הקודמת (בין מוות ולידה-חוזרת), דחינו ונמנענו ממנו. לכן, כל זיכרון של הוויית-קיום זו שאפשר לדמיין כנובע מהתנסויות פיסיות רגילות, מוכרח להיות שונה מהרושם שאנו קולטים דרך תפיסה ממשית בעולם הרוח.

אין ספק שמי שאינו בקי במדע הרוח, יביע התנגדויות נוספות נגד דברים שבמציאות הינם כפי שתוארו. למשל, הוא יאמר: "אתה אכן מחבב משהו, אבל הטבע האנושי מורכב ובכל חיבה קיימת אנטיפתי נסתרת. אנטיפתי זה לא נובע משהו משהו, עולה בכך ברגע מסוים. אתה חושב שזוהי התנסות קדם-לידתית, בעוד שיתכן שהיא תוסבר באופן די טבעי מהעובדות הנפשיות הלא-מודעות של המקרה." באופן כללי, אין מה לומר נגד התנגדות כזו; ובמקרים רבים היא עשויה להיות נכונה. ידע הנובע

מתודעת-ראייה-רוחית לא נרכש בקלות והוא גם לא מופיע בלי האפשרות של התנגדויות. אבל, כפי שנכון שראייה רוחית משוערת עשויה להיות שגויה ולהתייחס לעובדה לא-מודעת כהתנסות של חיי-רוח קדם--לידתיים, כך גם נכון שחניכה במדע הרוח מובילה לידיעת העצמיות, אשר חובקת מצבים לא-מודעים של הנפש ויכולה להשתחרר מאשליות כלשהן ביחס אליהם. כאן יש לציין שרק אותו ידע על-חושי, שברגע ההכרה מסוגל להבדיל בין מה שנובע מהעולמות העל-חושיים ומה שעוצב רק על-ידי דמיון אינדיבידואלי, נכון. כושר הבחנה זה נעשה כה מפותח על-ידי הכרת העולמות העל-חושיים, שהתפיסה בספירה זו עשויה להיות נבדלת מדמיון, כפי שאפשר להבחין בעולם הפיסי בין ממה שנוגעים בו באצבע וממה שחם דמיוני.

על הגוף האתרי של האדם והעולם האלמנטרי

האדם מגיע להכרה ולידיעה של עולם רוחי על-חושני על-ידי התגברות בדרך של הכרה על מכשולים מסוימים הקיימים בהתחלה בנפשו. הקושי במקרה זה נובע מן העובדה שמכשולים אלה, גם אם הם משפיעים על מהלך ההתנסות הפנימית של הנפש, אינם מובנים על-ידי תודעה רגילה. כי, דברים רבים קיימים וחיים בנפש האנושית, עליהם היא אינה יודעת דבר בהתחלה ועליהם היא צריכה לרכוש בהדרגה ידיעה, כפי שהיא עושה עם ישויות ומאורעות המשתייכים לעולם החיצוני.

העולם הרוחי, לפני שהוא נתפס על-ידי הנפש, מהווה עבורה משהו מוזר והיא אינה מכירה את התכונות שאין להן דבר במשותף עם מה שהנפש מסוגלת ללמוד דרך התנסויותיה בעולם הפיסי. כך קורה שהנפש עשויה להיתקל בעולם הרוח ועשויה לראות בו ריק מוחלט. הנפש עשויה לחוש כאילו היא מסתכלת בתהום אינסופית, ריקה ושוממה. תחושה זאת קיימת למעשה באותם מעמקים של הנפש, להם היא אינה מודעת בהתחלה. התחושה היא משהו כמו פחד ואימה, והנפש חיה בה בלי להיות מודעת לעובדה זו. כי, חיי הנפש מוגדרים לא רק על-ידי מה שהיא יודעת, אלא גם על-ידי מה שמתקיים למעשה בתוכה בלי ידיעתה. עתה, כאשר הנפש מחפשת, בספירת החשיבה, אחר סיבות להפרכה וראיות נגד עולם הרוח, היא עושה זאת, לא מפני שאותן סיבות סופיות בתוך עצמן, אלא מפני שהיא מחפשת אחר סוג של סם משכך שיעמעם את התחושה אשר תוארה לעיל. בני-אדם אינם מכחישים את דבר קיומו של עולם הרוח או את האפשרות לרכישת ידיעה עליו כתוצאה מכך שביכולתם להוכיח את אי-קיומו, אלא מפני שברצונם למלא את נפשותיהם במחשבות שיתעו וישחררו אותם מהפחד מפני עולם הרוח. לא ניתן להגיע להשתחררות מכמיהה זו לסם משכך מטריאליסטי שיקהה את הפחד מפני עולם הרוח, כל עוד לא מתבצעת סריקה של כל הנסיבות של חלק זה של חיי הנפש, כפי שתוארו כאן. 'המטריאליזם כתופעה נפשית של פחד' מהווה פרק חשוב במדע הנפש.

פחד זה מהרוח נעשה מובן לאחר שאנו מפלסים את דרכנו להכרה של הרוח; לאחר שאנו מצליחים לראות שהמאורעות והישויות של העולם הפיסי הם הביטוי החיצוני של מאורעות וישויות רוחיים על-חושניים. אנו מגיעים להבנה זו כאשר אנו יכולים לראות שהגוף השייך לאדם, הניתן לתפיסה על-ידי החושים ורק בו עוסק המדע הרגיל, הוא הביטוי של גוף עדין, על-חושני או אתרי, שבו הגוף החומרי או הפיסי מוקף, כמו גרעין דחוס יותר, כאילו בתוך ענן.

גוף אתרי זה הוא העיקרון השני של הטבע האנושי. הוא יוצר את הבסיס של חיי הגוף הפיסי. אך ביחס לגופו האתרי, האדם אינו מנותק מהעולם החיצוני התואם באותה מידה שבה גופו הפיסי מנותק מהעולם הפיסי החיצוני. כאשר אנו מדברים על עולם חיצוני בהקשר עם הגוף האתרי, אין הכוונה לעולם הפיסי החיצוני אשר נתפס על-ידי החושים, אלא סביבה רוחית שהינה על-חושית ביחס לעולם הפיסי באותה מידה שהגוף האתרי של האדם נמצא ביחס לגופו הפיסי. האדם, כישות אתרית, ניצב בעולם אתרי או אלמנטרי.

האדם 'חווה' תמיד את העובדה, גם אם בחיים הרגילים הוא אינו יודע על כך דבר, שהוא, כישות אתרית, חי בעולם אלמנטרי. כאשר הוא נעשה מודע למצב זה של הדברים, התודעה הופכת שונה למדי מהתודעה של התנסות רגילה. תודעה חדשה זו מופיעה כאשר האדם נעשה רואה רוחי. הרואה הרוחי יודע על אשר קיים תמיד בחיים, גם אם הוא נסתר מהתודעה הרגילה.

בתודעתו הרגילה, האדם מכנה את עצמו 'אני', שמציין את הישות אשר מציגה עצמה בגוף הפיסי. החיים הבריאים של נפשו בעולם החושים, תלויים בזיהויו את עצמו כישות נפרדת משאר העולם. חיי נפש בריאים אלה יופרעו אם הוא יאפיין מאורעות או ישויות כלשהם של העולם החיצוני כחלק מה'אני' שלו. כאשר האדם מזהה את עצמו כישות אתרית בעולם האלמנטרי, הדברים שונים. אז ישות-ה'אני' שלו מתמזגת עם התרחשויות וישויות מסוימות סביבו. הישות האנושית האתרית צריכה למצוא את עצמה במה שאינו ישותה הפנימית, באותו מובן ש'פנימי' נהגה בעולם הפיסי. בעולם האלמנטרי קיימים כוחות, התרחשויות וישויות, שגם אם בהיבטים מסוימים הם מהווים חלק מן העולם החיצוני, יש להתייחס אליהם כמשתייכים ל'אני' של האדם. כישויות אנוש אתריות, אנו שזורים במהות האלמנטרית של העולם. בעולם הפיסי, יש לנו מחשבות משלנו שעמן אנו כל-כך קשורים שאנו יכולים לראותן כמעצבות חלק מה'אני' שלנו. אבל ישנם כוחות, התרחשויות וכו' אשר פועלים על הטבע הפנימי של הישות האנושית האתרית באותה אינטימיות כפי שמחשבות עושות בעולם הפיסי; והם לא מתנהגים כמו מחשבות, אלא כמו ישויות אשר חיות עם הנפש ובתוכה. לכן, ראייה רוחית זקוקה לכוח פנימי חזק יותר מזה שיש ברשות הנפש לשם שמירה על עצמאותה בפני מחשבותיה. וההכנה היסודית לראייה רוחית אמיתית כרוכה בחיזוק והמרצת הנפש באופן פנימי, כך שתוכל להיות מודעת לעצמה כישות אינדיבידואלית, לא רק לנוכח מחשבותיה שלה, אלא גם כאשר הכוחות והישויות של העולם האלמנטרי נכנסים לשדה תודעתה כאילו היו חלק מישותה שלה.

עתה, אותו כוח של הנפש שבאמצעותו היא שומרת על מצבה כישות בעולם האלמנטרי, קיים בחייו הרגילים של האדם. בהתחלה, הנפש אינה יודעת דבר על כוח זה, גם אם הוא נמצא ברשותה. כדי שתתפוס אותו באופן מודע, תחילה על הנפש להכין את עצמה לכך. עליה לרכוש את אותו כוח פנימי של הנפש אשר נרכש במהלך ההכנה לראייה רוחית. כל עוד האדם לא החליט לרכוש את הכוח הפנימי הזה, יהיה לו פחד מובן למדי מהכרת סביבתו הרוחית, והוא ימצא מפלט באשליה שהעולם הרוחי אינו קיים או לא ניתן לדעת

אותו. אשליה זו גואלת אותו מן הפחד האינסטינקטיבי שלו של הגדילה יחד או התמזגות מהותו האינדיבידואלית שלו או ישות-ה'אני' שלו, עם עולם רוחי חיצוני ממשי.

מי שיורד לעומקן של העובדות אשר תוארו, מצליח לזהות ישות אנושית אתרית מאחורי הישות האנושית הפיסית, ועולם על-חושי, אתרי או אלמנטרי מאחורי העולם הנתון לתפיסה פיסית.

תודעת-ראייה-רוחית מוצאת בעולם האלמנטרי ישויות ממשיות שעד לנקודה מסוימת יש להן עצמאות, כפי שתודעה פיסית מוצאת מחשבות בעולם הפיסי שהינן לא-ממשיות ונטולות עצמאות. הגברת ההיכרות של העולם האלמנטרי מובילה לראיית הישויות העצמאיות-באופן-חלקי האלה בקשר הדוק יותר. כפי שמישהו עשוי לראות את הגפיים של גוף אנושי פיסי כעצמאיים באופן חלקי ולאחר מכן לשייכם לחלקי הגוף כמכלול, כך לתודעת-ראייה-רוחית, הישויות הספורות של העולם האלמנטרי מאוגדות בתוך גוף רוחי אחד גדול, כאשר הן מהוות איברים חיים שלו. בהמשך ההתנסות של הראייה הרוחית, אותו גוף נתפס כגוף האלמנטרי, העל-חושי, האתרי של האדמה. בתוך הגוף האתרי של האדמה, ישות אנושית אתרית חשה עצמה כאיבר של שלם.

התקדמות זו בראייה רוחית היא תהליך של הגברת ההיכרות של טבע העולם האלמנטרי. אותו עולם מאוכלס על-ידי ישויות מסוגים שונים ומגוונים. אם נרצה לבטא את פעילותן של ישויות-כוח אלה, ביכולתנו לעשות זאת רק על-ידי תיאור המוזרויות השונות שלהן באמצעות תמונות. ביניהן ישנן ישויות הקשורות לכל דבר אשר מקדם כוח-סבל, מוצקות ומשקל. אפשר לציין כנפשות-אדמה. (ואם איננו חושבים על עצמנו אחרת ואיננו פוחדים מתמונה שרק מצביעה על הממשות ואינה הממשות עצמה, אז אנו יכולים לדבר עליהן כגנומים.) אנו גם מוצאים ישויות הבנויות כך שאפשר לציין כנפשות-אוויר, נפשות-מים ונפשות-אש.

לאחר מכן, מופיעות ישויות נוספות. נכון שהן מתגלות כך שהן נראות כישויות אלמנטריות או אתריות, עם זאת אפשר לראות שיש משהו בטבען האתרי שהינו בעל איכות נעלה יותר מאשר מהות העולם האלמנטרי. אנו לומדים לדעת שבלתי-אפשרי להבין את טבען הממשי של ישויות אלה עם רמת הראייה הרוחית אשר מספיקה רק לעולם האלמנטרי, כפי שבלתי-אפשרי להגיע לטבעו האמיתי של האדם באמצעות תודעה פיסית בלבד.

הישויות אשר הוזכרו לעיל, שבאופן סמלי אפשר לכנותן נפשות-אדמה, נפשות-מים, נפשות-אוויר ונפשות-אש, ממוקמות בהיבט מסוים, עם הפעילות ההולמת אותן, בתוך הגוף האתרי האלמנטרי של האדמה. משימתן תמונה שם. אבל, הישויות מטבע נעלה יותר אשר אופיינו, נושאות את פעילותן אל מעבר לספירת האדמה. אם נכירן טוב יותר, באמצעות התנסות של ראייה רוחית, אנו עצמנו ותודעתנו נינשא ברוח אל מעבר לספירת האדמה. אנו רואים כיצד ספירת-אדמה זו התפתחה מספירה אחרת וכיצד היא מפתחת בתוך עצמה נבטים רוחיים כך שבבוא הזמן ספירה נוספת, במובן של אדמה חדשה, תעלה מתוכה. בספרי

מדע הנסתר בקווים כלליים מוסבר מדוע אפשר לציין את הדבר שממנו עוצבה האדמה ככוכב-לכת ירח-קדום ומדוע אפשר לציין את העולם שאליו שואפת האדמה בעתיד כיופיטר. הנקודה היסודית היא שבירח-קדום, אנו מבינים שזהו עולם שהיה קיים לפני זמן רב, ממנו התעצבה האדמה על-ידי טרנספורמציה, בעוד שאנו מבינים יופיטר, במובן רוחני, כעולם עתידי, אליו האדמה שואפת.

סיכום הדברים דלעיל

מאחורי הישות הפיסית של האדם קיימת ישות אנושית אתרית, עדינה, אשר חיה בסביבה אלמנטרית, כפי שהאדם הפיסי חי בסביבה פיסית. העולם האלמנטרי החיצוני מהווה חלק מהגוף האתרי העל-חושי של האדמה. גוף זה מהווה את המהות אשר עברה שינוי של עולם-ירח-קדום ואת שלב ההכנה של עולם עתידי (יופיטר). אפשר לתאר את הדברים דלעיל בדרך הבאה.

האדם מורכב מ:-

(1) גוף פיסי בעולם הפיסי החומרי המקיף. דרך גוף זה, האדם מכיר את עצמו כישות אינדיבידואלית עצמאית או 'אני'.

(2) גוף אתרי עדין בעולם האלמנטרי המקיף. באמצעותו האדם מצליח להכיר את עצמו כאיבר של הגוף האתרי של האדמה ולכן באופן עקיף כאיבר שלה בשלושה מצבים פלנטריים עוקבים.

על התגשמות חוזרת וקארמה; הגוף האסטרלי של האדם ועולם הרוח; וישויות אהרימניות

לנפש קשה במיוחד להכיר בכך שיש משהו שכיח בחייה, המהווה עבורה סביבה, באותה דרך שבה העולם המכונה חיצוני מהווה סביבה עבור החושים הרגילים. באופן לא-מודע, הנפש מתנגדת לזה, כי היא מדמינת את הוויית-קיומה העצמאית מצויה בסכנה בשל עובדה זאת; ולכן, באופן אינסטינקטיבי היא מתרחקת ממנה. כי, אף על פי שמדע מודרני יותר מקבל באופן תיאורטי את קיומה של עובדה זאת, אין זה אומר שהיא מומשה באופן מלא, עם כל התוצאות של תפיסתה באופן פנימי והיות האדם חדור בה. ברם, אם תודעתנו תוכל להגיע למימושה כעובדה חיונית, הרי שנלמד להבחין בגרעין פנימי בטבעה של הנפש, אשר קיים באופן בלתי-תלוי בכל דבר העשוי להתפתח בספירת החיים המודעים של הנפש שבין לידה ומוות. במעמקים שלנו, אנו לומדים לדעת ישות, אותה אנו חשים כעצמיות שלנו, ודרכה אנו גם חשים שגופנו, הכלי הנושא של התודעה, נברא, עם כל כוחותיו ותכונותיו.

במהלכה של התנסות זו, הנפש לומדת לחוש שישויות רוחית בתוכה מתפתחת לכדי בשלות וישויות זאת נסוגה מהשפעתם של החיים המודעים. היא מתחילה לחוש שישויות פנימית זו נעשית נמרצת יותר ויותר, וכן עצמאית יותר, במהלך החיים שבין לידה ומוות. היא לומדת להבין שישויות הזאת יש אותו קשר לשאר ההתנסויות בין לידה ומוות, כפי שלנבט המתפתח בישויותו של צמח יש קשר לצמח כולו בו הוא מתפתח, עם ההבדל שלנבט הצמח יש טבע פיסי, בעוד שלנבט הנפש יש טבע רוחי.

מהלכה של התנסות כזאת מוביל את האדם לקבל את הרעיון של חיים ארציים חוזרים-ונשנים. בגרעין הנפש, שבמידה מסוימת בלתי-תלוי בנפש, יכולה הנפש לחוש בנבט של חיים אנושיים חדשים. אל תוך אותם חיים, הנבט יישא את תוצאות החיים הנוכחיים, לאחר שיחווה בעולם רוחי שלאחר המוות, בדרך רוחית לגמרי, את אותם תנאי חיים שבהם הוא אינו יכול לקחת חלק כל עוד הוא אפוף בגוף ארצי-פיסי בין לידה ומוות.

ממחשבה זו נובעת בהכרח מחשבה אחרת, כלומר שהחיים הפיסיים הנוכחיים שבין לידה ומוות הם תוצאה של חיים אחרים קודמים, שבהם הנפש פיתחה נבט שהמשיך לחיות בעולם רוחי טהור לאחר המוות, עד שהבשיל לכניסה לחיים ארציים חדשים דרך לידה חדשה; כפי שנבט של צמח הופך לצמח חדש לאחר שהיה בתנאי חיים אחרים, לאחר שהתנתק מהצמח הישן שבו נוצר.

לאחר שהנפש הוכנה במידה מספקת, תודעת-ראייה-רוחית לומדת להתעמק בתהליך ההתפתחות של נבט בחיי אנוש, בדרך מסוימת באופן עצמאי, אשר נושא את התוצאות של אותם חיים אל תוך חיים ארציים מאוחרים יותר. בצורת תמונה, עם זאת באופן ממשי מיסודו, כאילו עמדה לגלות עצמה כישות אינדיבידואלית, עולה שם מתוך גלי החיים של הנפש, עצמיות שנייה, אשר מופיעה באופן בלתי-תלוי בישות שראינו קודם כעצמנו ומעליה. היא נראית כמעניקת השראה לאותה עצמיות. ואנו כאותה עצמיות שנייה זו, זורמים אז לתוך עצמנו עם העצמיות העליונה, המעניקה-השראה, שלנו.

עתה, תודעתנו הרגילה חיה בתמונת מצב זו, אשר נראית על-ידי תודעת-ראייה-רוחית, בלי להיות מודעת לכך. שוב, הנפש צריכה להתחזק כדי שהאדם יוכל לתפוס את עצמיותו, לא רק ביחס לעולם רוחי חיצוני שעמו הוא מתמזג, אלא גם ביחס לישות הרוחית שבמובן נעלה יותר הינה עצמיותו שלו, שאף-על-פי-כן ניצבת מחוץ למה שבהכרח מורגש כעצמיות בעולם הפיסי. הדרך בה העצמיות השנייה עולה מתוך הגלים של חיי הנפש, בצורת תמונה, אך עדיין ממשית מיסודה, שונה אצל אינדיבידואלים שונים. ניסיתי במחזות הבאים המציגים את חיי הנפש, שער ההתקדשות, מבחן הנפש, שומר-הסף והתעוררות הנפש, לתאר כיצד אינדיבידואלים שונים מפלסים את דרכם דרך ההתנסות של 'עצמיות אחרת' זו.

גם אם הנפש בתודעה רגילה אינה יודעת דבר על כך שהיא מקבלת השראה מעצמיות אחרת זו, השראה זו בכל זאת קיימת שם במעמקי הנפש. ברם, היא אינה מבוטאת במחשבות או במילים פנימיות; אלא משפיעה דרך מעשים, דרך מאורעות או דרך משהו אשר מתרחש. זוהי העצמיות האחרת אשר מנחה את הנפש אל פרטי גורל חייה, ויוצרת בה יכולות, נטיות, כשרים וכן הלאה. עצמיות אחרת זו חיה בסך-כל הגורל של החיים האנושיים. היא נעה לצד העצמיות אשר מותנית בלידה ובמוות, ומעצבת את החיים האנושיים, עם כל אשר כולל שמחה וצער. כאשר תודעת-ראייה-רוחית מצטרפת אל אותה עצמיות אחרת, היא לומדת לומר 'אני' לסך-כל גורל-החיים, כפי שאדם פיסי אומר 'אני' ביחס לישותו האינדיבידואלית. מה שמכונה במזרח **קארמה**, מתפתח בדרך שצוינה, עם העצמיות האחרת או ה'אני' הרוחי. החיים של ישות אנושית נראים מקבלים השראה מהישות הנצחית שלה, אשר חיה ממחזור חיים אחד לאחר, וההשראה פועלת בדרך כזו שגורל-החיים של הוויית-קיום ארצית אחת הוא התוצאה הישירה של הוויית-קיום ארציות קודמות.

כך לומד האדם לדעת את עצמו כישות אחרת, שונה מאישיותו הפיסית, שאכן באה לידי ביטוי רק בהוויית-קיום פיסית דרך הפעילות של ישות זו. כאשר התודעה נכנסת אל תוך העולם של אותה ישות אחרת, הרי שהיא נמצאת בתחום, שבהשוואה לעולם האלמנטרי, אפשר לכנותו **עולם הרוח**.

כל עוד אנו חשים את עצמנו בתוך אותו עולם, אנו מוצאים את עצמנו לגמרי מחוץ לספירה שבה כל ההתנסויות והמאורעות של העולם הפיסי מתגלמים. אנו מסתכלים מעולם אחר לאחור, בעולם שבמובן מסוים השארנו מאחור. אבל אנו גם מגיעים לידיעה שכישויות אנוש, אנו משתייכים לשני העולמות. אנו

חשים את העולם הפיסי כסוג של תמונה משתקפת של עולם הרוח. עם זאת, תמונה זו, אף על פי שהיא משקפת את המאורעות והישויות של עולם הרוח, לא עושה רק זאת, אלא גם מובילה לחיים עצמאיים משלה, גם אם זו רק תמונה. הדבר הוא כאילו אדם היה מסתכל בראי והשתקפותו בראי הייתה מקבלת חיים עצמאיים בעודו מסתכל בה.

יתר על כן, אנו לומדים לדעת ישויות רוחיות אשר יוצרות חיים עצמאיים אלה של התמונה המשתקפת של עולם הרוח. אנו חשים אותן כישויות המשתייכות לעולם הרוח ביחס למקורן, אך עזבו את הזירה של אותו עולם ומחפשות אחר שדה פעילותן בעולם הפיסי. כך, אנו מוצאים את עצמנו מתמודדים עם שני עולמות אשר פועלים זה על זה. נכנה את עולם הרוח **העולם העליון** ואת העולם הפיסי **העולם התחתון**.

אנו לומדים לדעת ישויות רוחיות אלה בעולם התחתון דרך העברת נקודת-המבט שלנו במידה מסוימת אל העולם העליון. סוג אחד של ישויות רוחיות אלה מציג עצמו בדרך כזו שדרכן אנו מגלים את הסיבה לכך שהאדם חווה את העולם הפיסי כמוצק וחומרי. אנו מגלים שכל דבר חומרי הוא רוחי בממשותו ופעילותן הרוחית של ישויות אלה מגבשת ומקשיחה את היסוד הרוחי של העולם הפיסי לכדי חומר. כמה ששמות מסוימים אינם נפוצים בימינו, הם נחוצים למה שנראה כממשות בעולם הרוח. וכך נכנה את הישויות אשר גורמות להתגשמות חומרית **ישויות אהרימניות**. נראה שהספירה המקורית שלהן היא ממלכת המינרלים. הן שולטות באותה ממלכה בדרך כזו שהן יכולות להביא לידי גילוי באופן מלא את טבען הממשי. בממלכת הצומח ובממלכות הגבוהות יותר של הטבע, הן מגשימות משהו אחר, אשר נעשה מובן כאשר ספירת העולם האלמנטרי נלקחת בחשבון. בהסתכלות מעולם הרוח, גם העולם האלמנטרי מופיע כהשתקפות של אותו עולם. אבל לתמונה המשתקפת בעולם האלמנטרי אין כל-כך עצמאות כמו לזו בעולם הפיסי. בעולם האלמנטרי, הישויות הרוחיות מהסוג האהרימני הן פחות דומיננטיות מאשר בעולם הפיסי. ברם, מהעולם האלמנטרי הן מפתחות, בין דברים אחרים, את סוג הפעילות אשר בא לידי ביטוי בהרס ובמוות. אנו יכולים אף לומר שבממלכות הגבוהות של הטבע, תפקידן של הישויות האהרימניות הוא להחדיר מוות. כל עוד המוות הינו חלק מסדר הקיום ההכרחי, שליחותן של הישויות האהרימניות לגיטימית.

אך כאשר אנו מסתכלים בפעילותן של הישויות האהרימניות מעולם הרוח, אנו מגלים שמהו נוסף קשור לפעילותן בעולם התחתון. בה במידה שספירת הפעילות שלהן נמצאת שם, הן לא חשות מוכרחות לכבד את הגבולות שהיו מגבילים את פעילותן אילו היו פועלות בעולם העליון שמקורן בו. בעולם התחתון, הן נאבקות למען עצמאותן, שלא יכולה להיות להן לעולם בספירה העליונה. הדבר ברור במיוחד בהשפעתן של הישויות האהרימניות על האדם, בה במידה שהאדם מהווה את הממלכה הגבוהה ביותר של הטבע בעולם הפיסי. כל עוד החיים האנושיים של הנפש קשורים להוויית-הקיום הפיסית, הן שואפות לתת לחיים אלה עצמאות, לנתקם מהעולם העליון ולהטמיעם לגמרי בעולם התחתון. מקורו של האדם כנפש-חושבת הוא

בעולם העליון. הנפש-החושבת אשר נעשתה רואה רוחית, גם נכנסת אל תוך אותו עולם. אבל החשיבה אשר מתפתחת בעולם הפיסי וקשורה בו, יש בה מה שחובה לכנות ההשפעה של הישויות האהרימניות. ישויות אלה משתוקקות להעניק כביכול סוג של הוויית-קיום נצחית לחשיבה הקשורה לחושים בעולם הפיסי. באותו זמן שהכוחות שלהן מביאים מוות, הן רוצות למנוע מוות מהנפש-החושבת ורק לאפשר לעקרונות האחרים של האדם להינשא על-ידי זרם ההרס. כוונתן היא שכוח החשיבה האנושי יישאר מאחור בעולם הפיסי ויסגל לעצמו סוג של הוויית-קיום הקרובה יותר ויותר לטבע האהרימני.

הדברים אשר תוארו עתה מבוטאים בעולם התחתון רק דרך השפעתו. האדם יכול לשאוף להרוות עצמו בנפש-החושבת שלו עם הכוחות אשר מכירים את עולם הרוח ויודעים שעליהם לחיות בו. אך האדם עשוי גם להתרחק עם הנפש-החושבת שלו מאותם כוחות ולהשתמש בחשיבתו רק כדי לרכוש שליטה בעולם הפיסי. פיתויים לכיוון כזה של פעולה נובעים מהכוחות האהרימניים.

על הגוף האסטרלי והישויות הלוציפריות; ועל טבע הגוף האתרי

קיימת קבוצה נוספת של ישויות רוחיות, שמעולם הרוח נראות פעילות בעולם הפיסי (וגם בעולם האלמנטרי), כמו בשדה פעולה אשר אומץ על ידן. אלו הן הרוחות אשר שואפות לנתק לגמרי את הנפש-המרגישה מהעולם הפיסי ולכן בדרך מסוימת לעשותה רוחית. החיים בעולם הפיסי מהווים חלק מהסדר הקוסמי. כאשר הנפש האנושית חיה בעולם הפיסי, היא עוברת דרך התפתחות מסוימת שהינה חלק מתנאי הקיום שלה. ישותה השזורה בעולם הפיסי, היא תוצאה של פעילות הישויות שאותן לומדים לדעת בעולם העליון. לאותה פעילות, מתנגדות הישויות אשר רוצות לנתק את הנפש-המרגישה מתנאי הקיום הפיסיים. את הישויות הללו אפשר לכנות **ישויות לוציפריות**.

הישויות הלוציפריות ניצבות בעולם הפיסי בחפשן אחר כל דבר בעל טבע נפשי (רגש) שאפשר למצוא שם, כך שתוכלנה להוציאו מהעולם הפיסי ולשלו בו בספירה הקוסמית שלהן, המותאמת לטבען. בהסתכלות מהעולם העליון, אפשר להבחין בפעילותן של ישויות לוציפריות אלה גם בעולם האלמנטרי. בתוך כך, הן שואפות להשיג תחום מסוים של כוח אותו הן רוצות לנתק מגסות העולם הפיסי, אף על פי שאותו תחום נועד מראש, על-ידי ישויות העולם העליון, להיות קשור לעולם התחתון. כפי שהישויות האהרימניות היו נשארות בספירה שלהן אילו היו גורמות להרס הזמני של הקיום המבוסס על סדר הקוסמוס, כך הישויות הלוציפריות לא היו חוצות את גבול הממלכה שלהן אילו היו מחדירות בנפש-המרגישה כוחות שהיו ממריצים אותה ללא הרף להתעלות מעל לצרכיו הדחופים של העולם הפיסי, וביחס לאותם צרכים לחוש את עצמה כישות חופשית ועצמאית. אבל, הישויות הלוציפריות מרחיקות אל מעבר לגבולות תחומן כאשר הן שואפות, אל מול הסדר האוניברסלי של העולם העליון, לברוא ממלכה רוחית מיוחדת שעבורה הן רוצות לעצב מחדש את הישויות הנפשיות בעולם הפיסי.

ביכולתנו לראות כיצד השפעת הישויות הלוציפריות בעולם הפיסי מתפשטת בשני כיוונים. מצד אחד, בזכותן שהאדם מסוגל להתעלות מעל להתנסות המצומצמת של מה שהינו ממש. הוא יכול להפיק את שמחתו, את רוממות-רוחו, לא רק מהעולם הפיסי, אלא הוא גם יכול ליהנות ולחוש שמחה מהקיים רק כחזות, אשר מתעלה כיופי מעל לפיסי. מנקודת-מבט זו, הישויות הלוציפריות שיתפו פעולה ביצירת התכונות החשובות ביותר, ובמיוחד האמנותיות, של התרבות. יתר על כן, האדם מסוגל ליהנות מחשיבה לא-כבולה; הוא אינו צריך לתאר רק דברים פיסיים ולעבדם בכניעות במחשבותיו. הוא יכול לפתח חשיבה

יצירתית אל מעבר לעולם הפיסי ולהתפלסף על דברים. מצד שני, ההגזמה במעורבות הכוחות הלוציפריים בנפש היא המקור לפיזור ולבלבול, כי הם מנסים לפתח את פעילויות הנפש בלי לדבוק בתנאי הסדר הקוסמי העליון. התפלספות שאינה מבוססת על דבקות מוחלטת בסדר הקוסמי, התמכרות עיקשת לרעיונות שרירותיים, כפייה מוגזמת של נטיות אישיות: כל הדברים האלה הם הצד האפל של הפעילות הלוציפרית.

הנפש האנושית משתייכת, דרך העצמיות האחרת שלה, לעולם העליון. אבל, היא גם שייכת לקיום בעולם התחתון. תודעת-ראייה-רוחית, אם עברה הכנה הולמת, חשה את עצמה כישות מודעת בעולם העליון. העובדות של המקרה לא משתנות, אבל לאותן עובדות אשר תקפות עבור כל נפש אנושית, נוספת בתודעת-ראייה-רוחית, ידיעת העובדות. כל נפש אנושית משתייכת לעולם העליון וכאשר האדם חי בעולם הפיסי, שקר נקשר לגוף הפיסי הכפוף לתהליכי העולם הפיסי. הנפש קשורה גם לגוף אתרי עדין, אשר חי בהיותו כפוף לתהליכי העולם האלמנטרי. הכוחות האהרימניים והלוציפריים, שהינם רוחיים ועל-חושיים, פועלים בשני גופים אלה.

כל עוד הנפש האנושית חיה בעולם העליון או הרוחי, הרי היא מהווה, כך אפשר לכנותה, **ישות אסטרלית**. אחת מן הסיבות הרבות אשר מצדיקות ביטוי זה היא שהישות האסטרלית של האדם לכשעצמה אינה כפופה לתנאים השולטים בספירת האדמה. מדע הרוח מכיר בכך שבתוך הישות האסטרלית של האדם פועלים לא חוקי 'הטבע' של האדמה, אלא אותם חוקים שיש לקחתם בחשבון בהתייחסות לתהליכי העולם של הכוכבים (אסטרא). בהסבר זה, המונח יכול להיות מוצדק. כך, ההכרה בגוף שלישי או אסטרלי מתווספת לזו בגוף הפיסי ולזו בגוף האתרי העדין של האדם. אבל, יש לזכור את הדבר הבא. ביחס למהותו המקורית, מקורו של הגוף האסטרלי של האדם הוא בעולם העליון, בעולם הרוח. באותה ספירה, הוא מהווה ישות בעלת אותו טבע כמו של ישויות אחרות שפעילותן מתנהלת באותו עולם. בה במידה שהעולם האלמנטרי והעולם הפיסי מהווים השתקפויות של העולם הרוחי, הרי שיש לראות בגוף האתרי ובגוף הפיסי השתקפויות של הישות האסטרלית. אך, באותם גופים פועלים כוחות שמקורם בישויות הלוציפריות והאהרימניות. עתה, היות שלישויות אלה יש מקור רוחי, טבעי הדבר שבתוך תחומם של הגוף האתרי והגוף הפיסי עצמם ימצא סוג של מהות אסטרלית אנושית. ומידה של ראייה רוחית שרק קולטת תמונות של תודעת-ראייה-רוחית, בלי להיות מסוגלת להבין בצורה נכונה את משמעותן, עלולה לשגות ולהתייחס לתוספת האסטרלית בגוף האתרי ובגוף הפיסי כגוף האסטרלי עצמו. אף-על-פי-כן, אותה מהות אסטרלית אנושית אינה אלא אותו עיקרון של טבע אנושי המתנגד לציותו של האדם לחוקים שבאמת מתאימים לו בסדר של הקוסמוס. שגיאות ובלבולים קורים בקלות בתחום זה, כי בהתחלה הידיעה של הישות האסטרלית של הנפש הינה בלתי-אפשרית עבור התודעה האנושית הרגילה. גם במהלך שלביה הראשונים של תודעת-ראייה-רוחית, ידיעה כזאת אינה ברת-השגה. התודעה מושגת כאשר האדם חווה את עצמו בגופו האתרי. אך, בגוף זה הוא רואה את התמונות המשתקפות של עצמיותו האחרת והעולם העליון לו הוא משתייך.

בדרך זו, הוא גם רואה את התמונה האתרתית המשתקפת של גופו האסטרלי ובאותו זמן את הישויות הלוציפריות האהרימניות שאותו גוף כולל.

בהמשך עבודה זו יוצג שגם ה'אני', שהאדם בחיים הרגילים רואה אותו כישותו שלו, אינו ה'אני האמיתי, אלא רק השתקפות של ה'אני האמיתי' בעולם הפיסי. באותה דרך, ההשתקפות האתרתית של הגוף האסטרלי עשויה להיעשות, בראייה רוחית אתרתית, לתמונה אשלייתית מוטעית של הגוף האסטרלי הממשי.

כאשר אדם ממשיך לחזור את העולם העליון, תודעת-ראייה-רוחית גם מצליחה ברכישת תובנה אמיתית, ביחס לישויות אנוש, על טבעה של השתקפות העולם העליון בעולם התחתון. אז מתברר שהגוף האתרי העדין שהאדם נושא עמו בהוויית-קיומו הארצית הנוכחית, אינו באמת התמונה המשתקפת של התואם לגוף זה בעולם העליון. זוהי תמונה משתקפת אשר עוברת שינוי על-ידי פעילות הישויות הלוציפריות והאהרימניות. האבטיפוס הרוחי של הגוף האתרי אינו יכול לשקף את עצמו באופן מושלם באדם על האדמה, בגלל טבע המהות הארצית שבה הישויות שהוזכרו לעיל פעילות. אם תודעת-ראייה-רוחית פונה אל מעבר לאדמה, אל תחום שבו אפשרית השתקפות מושלמת של האבטיפוס של הגוף האתרי, הרי שהיא תמצא את עצמה נישאת חזרה אל עבר רחוק, לפני המצב הנוכחי של האדמה, אפילו לפני 'מצב-ירח' אשר קדם לו. היא מגיעה לתובנה על האופן שבו האדמה הנוכחית התפתחה מתוך 'מצב-ירח' וזה מתוך 'מצב-שמש'.¹

האדמה הייתה פעם במצב-שמש, שממנו היא התפתחה למצב-ירח ולאחר מכן הפכה לאדמה. במהלך מצב-שמש, הגוף האתרי של האדם היה השתקפות מוחלטת של הישויות והמאורעות הרוחיים של העולם שממנו הוא נובע. תודעת-ראייה-רוחית מגלה שאותן ישויות שמש נבראו מתוך חכמה טהורה. כך, אנו יכולים לומר שבמהלך מצב-שמש של האדמה, בעבר רחוק מאוד, האדם קיבל את גופו האתרי כהשתקפות טהורה של ישויות חכמה קוסמיות. מאוחר יותר, במהלך המצבים ירח ואדמה, הגוף האתרי השתנה למה שהוא מהווה עתה כחלק מהישות האנושית.

¹ פרטים נוספים על השימוש המוצדק במונחים **שמש** ו**ירח**, ניתן למצוא בספרי **מדע הנסתר בקווים כלליים**.

סיכום הדברים דלעיל

האדם נושא בתוכו מרכז-נפשי המשתייך לעולם רוחי. זו הישות האנושית הנצחית, אשר עוברת דרך חיים ארציים חוזרים-ונשנים בדרך כזו שבמחזור חיים אחד היא עוברת אימון בתודעה רגילה כישות בלתי-תלויה באותה תודעה, חווה עצמה אחר-כך בעולם רוחי טהור, לאחר המוות האנושי הפיסי, ובבוא הזמן מגשימה במחזור חדש של חיים ארציים את תוצאותיו של מחזור החיים הקודם. ישות נצחית זו פועלת כמעוררת ההשראה של גורל האדם בדרך כזו שמחזור אחד של חיים ארציים בא לאחר מחזור אחר כתוצאה המבוססת על סדר הקוסמוס.

האדם הוא ישות נצחית זו; הוא חי בה כאילו בעצמיות אחרת שלו. בה במידה שהוא, כישות, מהווה אותה עצמיות אחרת, כך הוא חי בגוף אסטירלי, באותה דרך שבה הוא חי בגוף פיסי ובגוף אתרי. כפי שסביבת הגוף הפיסי היא העולם הפיסי וזו של הגוף האתרי היא העולם האלמנטרי, כך סביבת הגוף האסטירלי היא עולם הרוח. ישויות בעלות אותו טבע ומקור כמו העצמיות האחרת של האדם, פועלות בעולם הפיסי ובעולם האלמנטרי ככוחות אהרימניים ולוציפריים. הדרך בה הם פועלים מבהירה את הקשר של הגוף האסטירלי לגופים האתרי והפיסי.

את מקורו של הגוף האתרי יש למצוא בתקופה קדומה של האדם, המכונה מצב-שמש.

בהתאמה עם הדברים דלעיל, אפשר לתאר את מרכיבי האדם כך:

(1) הגוף הפיסי בסביבת העולם הפיסי. באמצעות גוף זה, האדם מכיר את עצמו כאינדיבידואל ('אני') עצמאי.

(2) הגוף העדין (האתרי או המלא-חיים) בסביבה האלמנטרית. באמצעות גוף זה, האדם מכיר את עצמו כאיבר של גוף-החיים של האדמה ולכן באופן עקיף כאיבר של שלושה מצבים פלנטריים רצופים.

(3) הגוף האסטירלי בסביבה רוחית טהורה. באמצעות גוף זה, האדם מהווה איבר של עולם רוחי, שהעולם האלמנטרי והעולם הפיסי מהווים השתקפויות שלו. בגוף האסטירלי חיה העצמיות האחרת של האדם והדבר בא לידי ביטוי במחזורים חוזרים-ונשנים של חיים ארציים.

על שומר-הסף והמוזרויות של תודעת ראייה רוחית

ככל שהדבר נוגע להתנסויותיו בעולם הפיסי, האדם נמצא מחוץ לעולם הרוח, שבו, כפי שצוין קודם, מושרשת ישותו הממשית. התפקיד שממלאת ההתנסות הפיסית בטבע האנושי מובן כאשר לוקחים בחשבון שעבור תודעת-ראייה-רוחית שנכנסת אל תוך העולמות העל-חושיים, יש צורך לחזק את אותם כוחות נפש אשר נרכשים בעולם הפיסי. אם חיזוק זה לא נעשה, הנפש חשה ביישנות מסוימת בכניסתה אל תוך העולם העל-חושי. היא אפילו מנסה להימנע מכניסה אליו על-ידי חיפוש הוכחות לאי-קיומו.

אבל, אם הנפש מגלה שהיא חזקה מספיק כדי להיכנס, אם היא מזהה בתוכה את הכוחות אשר יאפשרו לה, לאחר כניסתה, לשמור על עצמה שם כישות עצמאית ולחוות בשדה תודעתה לא רק מחשבות אלא גם ישויות, כפי שצריך להיות המקרה בעולם האלמנטרי ובעולם הרוחי, אז הנפש תחוש גם שרק בזכות החיים בעולם הפיסי שהתאפשר לה לאגור את הכוחות הללו. היא מבינה את הכורח להיות מובלת דרך העולם הפיסי במסגרת מסעה ביקום.

הבנת דבר זה במיוחד נובעת מההתנסות במחשבות, שדרכה עוברת תודעת-ראייה-רוחית. בכניסה אל תוך העולם האלמנטרי, התודעה מתמלאת בישויות אשר נתפסות בצורת תמונות. באותו עולם, ביחס לישויות אלה אין ביכולתה לפתח פעילות נפש פנימית, הדומה לזו אשר מפותחת בחיי החשיבה בעולם הפיסי. עם זאת, יהיה זה בלתי-אפשרי למצוא את דרכנו כישויות אנושיות בעולם האלמנטרי, אם לא נכנסנו לתוכו כישויות חשיבה. כמובן שאנו עשויים לראות את ישויות העולם האלמנטרי בלי לחשוב עליהן כלל, אבל לא נוכל לדעת מה הן מהוות באמת. נהיה כמו אדם המסתכל בטקסט שאותו אין הוא יכול לקרוא; הוא רואה בעיניו בדיוק אותו דבר אשר נראה על-ידי אדם אחר המסוגל לקרוא, אך בלי המשמעות והמהות שיש לאדם השני.

במהלך מסעה בעולם האלמנטרי, תודעת-ראייה-רוחית אינה מפעילה בשום אופן את אותו סוג של פעילות-חשיבה אשר מופעלת בעולם הפיסי. אלא, ישות חשיבה – כמו האדם – קולטת, בפעולה של ראיית העולם האלמנטרי, גם את משמעות ישויותיו ומהותו.

בכניסה אל תוך עולם הרוח, הישויות האהרימניות, למשל, עלולות להיתפס כמשהו שונה למדי ממה שהן באמת, אם תראה אותן נפש של ישות לא-חושבת. הדבר נכון גם לגבי הישויות הלוציפריות וישויות אחרות בעולם הרוח. הישויות האהרימניות והלוציפריות תיראנה על-ידי האדם בממשותן האמיתית רק אם הוא יתבונן בהן מעולם הרוח בראייה רוחית אשר חוזקה על-ידי החשיבה.

אלמלא הנפש הייתה מצטיידת במספיק כוח עבור החשיבה, אז הישויות הלוציפריות, כשהן נראות מעולם הרוח, היו רוכשות אחיזה בעולם התמונות של ראייה רוחית ויוצרות בנפש המתבוננת את האשליה שהיא חודרת עמוק מאוד אל תוך עולם הרוח שהיא הייתה מחפשת באמת, בעוד שלמעלה היא הייתה שוקעת עמוק יותר ויותר בעולם שהכוחות הלוציפריים שואפים להכין בדומה לישותם שלהם. כמוכן שהנפש הייתה חשה עצמה עצמאית יותר, אבל היא הייתה מסתגלת לעולם רוחי שלא בהתאמה עם טבעה ומקורה שלה. היא הייתה נכנסת לסביבה רוחית הזרה לה.

העולם הפיסי מסתיר משדה הראייה ישויות כאלה כמו הלוציפריות. לכן, בתוך אותו עולם, הן אינן יכולות להטעות את התודעה. הן פשוט לא-קיימות ככל שהדבר נוגע לתודעה זו, וכשאינן היא מוטעית על ידן, היא מסוגלת לחזק את עצמה במידה מספקת באמצעות החשיבה. זוהי אחת המוזרויות האינסטינקטיביות של תודעה בריאה, שברצונה להיכנס אל תוך עולם הרוח רק ביחס למידה שבה היא חיזקה את עצמה בעולם הפיסי לראיית עולם הרוח. התודעה נאחזת בדרך שבה היא חווה את עצמה בעולם הפיסי. היא חשה שהיא נמצאת ביסוד שלה כאשר ביכולתה לחוות עצמה באמצעות המחשבות, הרגשות, האמוציות וכדומה שהיא חבה לעולם הפיסי. הדבקות שבה התודעה נאחזת בסוג זה של התנסות גלויה במיוחד ברגע הכניסה לעולמות העל-חושיים. כפי שאדם נאחז בזיכרונות יקרים ברגעים מסוימים בחייו, כך בכניסה אל העולמות העל-חושיים עולות בהכרח ממעמקי הנפש כל התשוקות האפשריות שיכולות להיות לאינדיבידואל. אז, אנו נעשים מודעים לעוצמה שבה אנו אוהזים באותם חיים אשר קושרים את האדם לעולם הפיסי. חיבור זה לחיי-האדמה מופיע אז במלוא ממשותו, בלי האשליות הרגילות שלנו. בכניסה לעולם העל-חוש, ובהישג העל-חוש הראשון כביכול, מופיעה ידיעה-עצמית מסוימת, שעליה לא היה לנו קודם שום מושג. ואנו רואים כמה עלינו להשאיר מאחור אם ברצוננו באמת להיכנס ביודעין אל תוך אותו עולם, שבו ככלות הכול אנו תמיד שוהים. מה שעשינו מעצמנו כישויות אנוש בעולם הפיסי, באופן מודע ולא-מודע, מופיע בפני הנפש בבהירות שופעת ביותר.

לעתים קרובות, תוצאתה של התנסות זו היא שכל הניסיונות הנוספים לכניסה אל תוך העולמות העל-חושיים, ננטשים. כי אז אנו מבינים בבהירות את הכורח לשנות את דרך החשיבה והרגש שלנו, כדי שמסענו בעולם הרוח יהיה מוצלח. עלינו להחליט לפתח גישה שונה של נפש מזו שהייתה לנו עד כה או במילים אחרות, עלינו להוסיף גישה שונה לזו שכבר רכשנו.

עם זאת – מה באמת קורה ברגע הכניסה אל תוך העולם העל-חוש? אנו רואים את הישות שתמיד היינו; אבל איננו רואים אותה עכשיו מהעולם הפיסי, מהיכן שתמיד ראינו אותה עד כה; אנו רואים אותה, חופשית מאשליות, בממשותה האמיתית, מנקודת-המבט של עולם הרוח. אנו רואים אותה בדרך כזו שאנו חשים את עצמנו חוזרים באותם כוחות הכרה, היכולים לאמוד אותה על-פי ערכה הרוחי. כאשר אנו רואים את עצמנו כך, מתברר מדוע אנו מהססים להיכנס באופן מודע אל תוך העולם העל-חוש; מידת העוצמה

הנדרשת לפני הכניסה אליו, נעשית גלויה. אנו רואים, אפילו בידיעה, כיצד אנו שומרים על מרחק מאותו עולם. וככל שנראה את עצמנו כך בצורה מדויקת יותר, כך יופיעו בצורה חזקה יותר אותן תשוקות שבאמצעותן נרצה להמשיך ולשמור על תודעתנו בעולם הפיסי. הידע המוגבר שלנו מפתה ומוציא את אותן תשוקות ממקומות המסתור שלהן במעמקי הנפש. ברם, עלינו להכירן, כי רק בעשותנו זאת שנוכל להתגבר עליהן. אבל גם כאשר מזהים אותן, הן עדיין חושפות את כוחן בדרך ראויה לציון. הן שואפות להכניע את הנפש, אשר חשה עצמה נמשכת על ידן כאילו אל מעמקים לא-ידועים. רגע ההכרה-העצמית הוא רגע רציני. בעולם בונים תיאוריות ומתפלספים יתר על המידה על אודות ידיעה-עצמית. כתוצאה מכך, מבטה של הנפש לא נמשך לרצינות הכרוכה בידיעה-עצמית, אלא דווקא מתרחק ממנה. ועם זאת, חרף רצינות הכרחית זו, קיים סיפוק עצום בידיעה שהטבע האנושי מסודר כך שהאינסטינקטים שלו מונעים ממנו מלהיכנס אל תוך עולם הרוח לפני שביכולתו לפתח בתוך עצמו, כהתנסות-עצמית, את מצב הבשלות הנחוץ. כמה סיפוק יש בכך שהמפגש הרגעי הראשון עם ישות מהעולם העל-חושי הוא המפגש עם ישותנו שלנו בממשותה האמיתית, אשר תנחה אותנו הלאה באבולוציה של האנושות.

אנו יכולים לומר שבאדם נסתרת ישות אשר שומרת על ערנות מתמדת בגבול שאותו יש לחצות בכניסה אל תוך העולם העל-חושי. ישות רוחית זו, הנסתרת באדם, שהיא האדם עצמו, אבל שאותה הוא יכול לקלוט עם תודעה רגילה במידה מועטה כל-כך כפי שהעין יכולה לראות את עצמה, היא **שומר-הסף** של עולם הרוח. אנו לומדים להכירו ברגע שבו אנו לא רק הוא עצמו, אלא גם עומדים מולו, כאילו היינו עומדים מחוצה לו והוא היה ישות אחרת.

כמו עם התנסויות אחרות בעולמות העל-חושיים, הכשרים המחוזקים של הנפש הם אלה אשר עושים את שומר-הסף גלוי. כי, אם נשים בצד את העובדה שהמפגש עם שומר-הסף הופך לידיעה באמצעות ראייה רוחית, אותו מפגש אינו מאורע שקורה רק לאדם אשר נעשה לרואה רוחי. בדיוק אותה עובדה, כפי שהיא מיוצגת על-ידי מפגש זה, מתרחשת בכל אדם בכל פעם שנרדמים וניצבים מול עצמנו – וזה אותו דבר כמו לעמוד בפני שומר-הסף – כל עוד אנו ישנים. במהלך השינה, הנפש מתעלה אל טבעה העל-חושי. אך, כוחותיה הפנימיים אינם חזקים מספיק כדי ליצור מודעות בכוחות עצמה.

על-מנת להבין התנסות של ראייה רוחית, במיוחד בצעדיה הראשונים, חשוב במיוחד לזכור שיתכן שהנפש כבר החלה לחיות בעולם העל-חושי, עוד לפני שביכולתה לנסח לעצמה איזושהי ידיעה הראויה להיות מכונה כך. בהתחלה, ראייה רוחית מופיעה בדרך עדינה מאוד, כך שלעתים קרובות, בה במידה שבני-אדם מצפים לראות משהו כמעט מוחשי, הם לא שמים לב לרשמים של ראייה רוחית אשר חולפים על פניהם ובשום אופן לא יזהו אותם ככאלה. במקרה זה, הרשמים שוקעים בשכחה כמעט מיד עם הופעתם. הם נכנסים אל שדה התודעה בצורה כה קלה, שלא מבחינים בהם, כמו עננים קלים באופק של הנפש.

מסיבה זו ומפני שרוב בני-האדם מצפים שראייה רוחית תהיה שונה ממה שהיא בהתחלה, היא לא מתגלה לעתים קרובות על-ידי מחפשים רציניים רבים אחר עולם הרוח. גם בהיבט זה, המפגש עם שומר-הסף חשוב. אם הנפש חוזקה בדיוק בכיוון של ידיעה-עצמית, מפגש זה עשוי להיות כמו הרגע החולף העדין הראשון של מחזה רוחי; אבל הוא לא יישלח בקלות לשכחה כמו רשמים על-חושיים אחרים, מפני שבני-אדם מתעניינים יותר בישותם שלהם מאשר בדברים אחרים.

ברם, אין כלל צורך שהמפגש עם שומר-הסף יהיה אחת מההתנסויות הראשונות של ראייה רוחית. הנפש עשויה להיות מחוזקת בכיוונים שונים, ואחד הכיוונים הראשונים עשוי למשוך ישויות או מאורעות אחרים אל האופק הרוחי שלה, לפני קיומו של מפגש עם שומר-הסף. אף-על-פי-כן, מפגש זה לבטח יתקיים בסמוך לכניסה לעולם העל-חושי.

על תחושת-ה'אני' וכושר האהבה של הנפש האנושית; והקשר שלהם לעולם האלמנטרי

כאשר הנפש האנושית נכנסת באופן מודע אל תוך העולם האלמנטרי, היא מוצאת עצמה מחויבת לשנות רבים מהרעיונות שהיא רכשה בעולם הפיסי; אבל, אם הנפש תחזק את כוחותיה לרמה מתאימה, הרי שהיא תהיה מוכנה לשינוי. רק אם היא תירגע מהמאמץ הכרוך ברכישת כוח זה, היא תהיה עשויה להיתפס, עם כניסתה לעולם האלמנטרי, על-ידי התחושה של איבוד הבסיס המוצק שעליו עליה לבנות את חייה הפנימיים. הרעיונות אשר נרכשים בעולם הפיסי מהווים רק מכשול בכניסה לעולם האלמנטרי, כל עוד אנו מנסים לשמור עליהם בדיוק באותה צורה שבה רכשנו אותם. ברם, אין שום סיבה, מלבד הרגל, לדבוק בהם בדרך זו. כמו-כן, טבעי למדי שהתודעה, שבהתחלה חיה רק בעולם הפיסי, תהיה רגילה להסתכל בצורת הרעיונות שהיא עיצבה לעצמה שם, כאפשרות היחידה. ודבר זה יותר מטבעי, הוא הכרחי. הנפש לעולם לא הייתה מגיעה לזהות פנימית, ליציבות הנחוצה, אלמלא פיתחה תודעה בעולם הפיסי שבהיבט מסוים חיה ברעיונות קבועים הנכפים עליה בקשיחות. דרך כל מה שהחיים בעולם הפיסי יכולים לתת לנפש, היא יכולה להיכנס אל תוך העולם האלמנטרי בדרך כזו שהיא אינה מאבדת שם את עצמאותה ואת יציבות טבעה. יש לחזק את חיי הנפש כדי שאותה עצמאות לא רק תהיה נוכחת כתכונה לא-מודעת של הנפש בכניסה אל תוך העולם האלמנטרי, אלא גם תישמר בבירור בתודעה. אם הנפש חלשה מדי עבור התנסות מודעת בעולם האלמנטרי, הרי שבכניסה אליו עצמאותה תיעלם, כפי שקורה למחשבה שאינה מוטבעת בבהירות מספקת בנפש כדי להתקיים כזיכרון נבדל. במקרה זה, הנפש אינה יכולה באמת להיכנס כלל לעולם העל-חושי עם תודעתה. בנסותה להיכנס, היא תיזרק שוב ושוב חזרה אל העולם הפיסי, על-ידי הישות אשר חיה בתוך הנפש, שאפשר לכנותה **שומר-הסף**. וגם אם הנפש נגסה כביכול בעולם העל-חושי, כך שעם חזרתה לעולם הפיסי היא תשמור משהו מהעל-חושי בתודעתה, הרי ששלל כזה מספירה אחרת יגרום לעתים קרובות רק לבלבול בחיי החשיבה. בלתי-אפשרי ליפול לבלבול כזה אם הכושר של שיפוט בריא, כפי שאפשר לרכשו בעולם הפיסי, יטופח במידה מספקת. על-ידי חיזוק כושר השיפוט, הנפש תפתח את הקשר הנכון למאורעות ולישויות של העולמות העל-חושיים. זוהי הגישה של כניעה בפני מה שנחווה. עלינו להחדיר את עצמנו בהתנסות ולהזדהות עמה; ועלינו להיות מסוגלים לעשות זאת במידה כזו שנראה את עצמנו מחוץ לישותנו שלנו ונחוש את עצמנו בתוך איזושהי ישות אחרת. טרנספורמציה של ישותנו שלנו לישות אחרת שעמה יש לנו את ההתנסות, מוכרחה להתרחש. אם לא יהיה ברשותנו כושר זה של טרנספורמציה, לא נוכל לחוות

דבר אמיתי כלשהו בעולמות העל-חושיים. שכן, שם כל התנסות היא בזכות יכולתנו להבין את הרגש הבא: "עתה, אני עובר טרנספורמציה בדרך מסוימת; עתה, אני נוכח בצורה מלאת-חיים בישות שמעצם טבעה משנה את שלי בדרך מיוחדת זו." טרנספורמציה זו של העצמיות, השלכה מודעת זו של האדם אל תוך ישויות אחרות, הינה חיים בעולמות העל-חושיים. על-ידי תהליך זה של השלכה-עצמית מודעת אל תוך אחרים, אנו לומדים לדעת את הישויות והמאורעות של אותם עולמות. אנו מבחינים בכך שלישות אחת יש לנו מידה מסוימת של משיכה, ומעצם טבענו, אנו מתרחקים מישות אחרת. בהתנסות הפנימית מופיעים שינויים, שבעולם האלמנטרי במיוחד עלינו לכנות סימפטיות ואנטיפתיות. שכן, בהיתקלות בישות או במאורע בעולם האלמנטרי, אנו חשים התנסות העולה בנפש, שאפשר לכנותה **סימפטיה**. על-ידי התנסות זו אנו מזהים את טבע הישות האלמנטרית או המאורע. אך, אל לנו לחשוב שהתנסויות של סימפטיה ואנטיפתיה הן בעלות חשיבות באופן יחסי לעוצמתן או רמתן. בעולם הפיסי, זה אכן נכון במובן מסוים שאנו מדברים על סימפטיה או אנטיפתיה, חזקה או חלשה, רק על-פי המקרה. בעולם האלמנטרי, סימפטיות ואנטיפתיות נבדלות לא רק על-פי עוצמתן, אלא גם באותה דרך שבה צבעים, למשל, נבדלים זה מזה בעולם הפיסי. כפי שיש לנו עולם פיסי של צבעים רבים, כך ביכולתנו לחוות עולם אלמנטרי הכולל סימפטיות או אנטיפתיות רבות. כמו-כן, יש לקחת בחשבון שאנטיפתיה בתחום האלמנטרי אינה נושאת עמה את המשמעות שאנו מתרחקים באופן פנימי מהדבר; במונח 'אנטיפתי' אנו מתכוונים פשוט לתכונת הישות האלמנטרית או המאורע האלמנטרי לשאת קשר דומה לתכונה הסימפטית של מאורע או ישות אחרים, כפי שצבע כחול מתייחס לצבע אדום בעולם הפיסי.

אנו יכולים לדבר על 'חוש' שהאדם יכול לעורר בגופו האתרי עבור העולם האלמנטרי. חוש זה מסוגל לקלוט סימפטיות ואנטיפתיות בעולם האלמנטרי כפי שהעין נעשית מודעת לצבעים והאוזן לקולות בעולם הפיסי. וכפי ששם אובייקט אחד הינו אדום ואחר כחול, כך הישויות בעולם האלמנטרי הן כאלה שאחת מקרינה סוג מסוים של סימפטיה ואחרת סוג מסוים של אנטיפתיה, אל ראייתנו הרוחית.

התנסות זו של העולם האלמנטרי דרך סימפטיות ואנטיפתיות היא שוב משהו שאינו מוגבל לנפש אשר התעוררה מבחינה רוחית; היא תמיד בהישג יד עבור כל נפש אנושית, כחלק מטבעה. אך, בחיים הרגילים של הנפש, הידיעה על חלק זה של הטבע האנושי, אינה מפותחת. האדם נושא בתוכו את גופו האתרי; ודרכו הוא קשור בדרכים מגוונות לישויות ולמאורעות של העולם האלמנטרי. ברגע אחד של חייו הוא נשזר עם סימפטיות ואנטיפתיות לעולם האלמנטרי בדרך אחת; ברגע אחר – בדרך אחרת.

ברם, הנפש אינה יכולה לחיות ללא הרף כישות אתרית, כאשר סימפטיות ואנטיפתיות פעילות כל הזמן ומבוטאות בבירור בתוכה. כפי שחיי-הערות מתחלפים עם השינה בהוויית-הקיום הפיסית, כך מצב אחר מתחלף עם זה של התנסות בסימפטיות ובאנטיפתיות בעולם האלמנטרי. הנפש עשויה לסגת מכל הסימפטיות והאנטיפתיות ולחוות רק את עצמה, תוך שהיא מתייחסת לישותה שלה וחשה רק אותה. אכן,

רגש זה עשוי להגיע לדרגה כזו של עוצמה שאנו יכולים לדבר על רציית ישותנו שלנו. אז מדובר במצב של חיי הנפש שאינו קל לתיאור, כי בטבעו הטהור והמקורי הוא מסוג כזה שדבר בעולם הפיסי אינו דומה לו מלבד תחושת-ה'אני', או תחושת-העצמיות, החזקה והצרופה בנפש. ככל שהדבר נוגע לעולם האלמנטרי, אנו יכולים לתאר מצב זה כמצב שבו הנפש חשה את הדחף לומר לעצמה ביחס לכניעה הנחוצה להתנסויות של סימפטיות ואנטיפיות: "אשאר לגמרי עם עצמי ובתוך עצמי". ועל-ידי סוגים שונים של פיתוח הרצון, הנפש תנתק ממצב הכניעה להתנסויות האלמנטריות של סימפטיות ואנטיפיות. חיים אלה בעצמיות הם, כביכול, מצב השינה של העולם האלמנטרי; בעוד שהכניעה למאורעות ולישויות היא מצב הערות. כאשר הנפש האנושית ערה בעולם האלמנטרי ומפתחת רצון לחוות רק את עצמה, כלומר חשה צורך בשינה אלמנטרית, היא יכולה לקבל זאת על-ידי חזרה למצב הערות של החיים הפיסיים עם תחושת-עצמיות מפותחת במלואה. שכן התנסות כזאת בעולם הפיסי, רוויה בתחושת-העצמיות, מקבילה לשינה אלמנטרית. היא כרוכה בהיות הנפש מנותקת מהתנסויות אלמנטריות. אכן נכון שעבור תודעת-ראייה-רוחית, חיי הנפש בעולם הפיסי הם שינה רוחית.

כאשר התעוררות לעולם העל-חושי מתרחשת בראייה רוחית אנושית אשר פותחה כהלכה, זיכרון התנסויות הנפש בעולם הפיסי נשאר. עליו להישאר, אחרת ישויות ומאורעות אחרים יופיעו בתודעת-ראייה-רוחית, אך לא ישותו של הרואה הרוחי. במקרה כזה, אל לנו להחזיק בידעיה על עצמנו; אל לנו לחיות ברוח; אלא ישויות ומאורעות אחרים צריכים לחיות בנפשנו. כאשר לוקחים זאת בחשבון, יהיה ברור שראייה רוחית מפותחת כהלכה מוכרחה לגרום לחץ עצום על טיפוחה של תחושת-ה'אני' חזקה. תחושת-ה'אני' זו המפותחת עם ראייה רוחית אינה בשום אופן משהו אשר חודר את הנפש באמצעות ראייה רוחית; היא רק מה שאנו מכירים שקיים תמיד במעמקי הנפש, אך נשאר לא-ידוע לחיים הרגילים של הנפש במהלך קיומה בעולם הפיסי.

תחושת-ה'אני' החזקה אינה קיימת דרך הגוף האתרי לכשעצמו, אלא דרך הנפש אשר חווה את עצמה בגוף הפיסי. אם הנפש לא מביאה עמה את אותה תחושה אל המצב של ראייה רוחית מתוך התנסותה בעולם הפיסי, הרי שהיא לא תהיה מצוידת במידה מספקת לשם התנסות בעולם האלמנטרי.

לעומת זאת, עבור התודעה האנושית בעולם הפיסי חיוני שתחושת-העצמיות של הנפש, התנסותה את ה'אני', אף על פי שהיא חייבת להתקיים, צריכה לעבור שינוי. על-ידי כך מתאפשר לנפש לעבור בעולם הפיסי התאמנות של הכוח המוסרי האצילי ביותר, זה של חישת האחר. אילו תחושת-ה'אני' החזקה הייתה משליכה עצמה בהתנסויות המודעות של הנפש בעולם הפיסי, הרי שאימפולסים ואידיאות מוסריים לא היו יכולים להתפתח בדרך הנכונה. הם לא היו יכולים להניב את פרי האהבה. אבל את הכושר של כניעה-עצמית, אימפולס טבעי בעולם האלמנטרי, אין להשוות למה שמכונה **אהבה בהתנסות האנושית**. כניעה-עצמית אלמנטרית, משמעה **התנסות בישות אחרת או מאורע אחר**; אהבה היא ההתנסות של ישות

אחרת בנפש הזולת. כדי לפתח את ההתנסות הזאת, לתחושת-העצמיות או להתנסות-ה'אני' הקיימת במעמקי הנפש, מוכרח להיות, כביכול, כיסוי המסתיר אותה; וכתוצאה מכך שכוחות הנפש מתעמעמים, האדם יכול לחוש בתוכו את הצער והשמחה של הישות האחרת: האהבה, שהינה המקור לכל מוסריות אמיתית בחיי האדם, מופיעה. האהבה היא התוצאה החשובה ביותר של התנסותו בעולם הפיסי. אם ננתח את טבע האהבה או חישת-האחר, נגלה שזוהי הדרך שבה ממשות רוחית מבוטאת בעולם הפיסי. כבר נאמר שזהו טבעו של העל-חושי להפוך למשהו אחר. אם הרוחי באדם, בעודו חי חיים פיסיים, עובר טרנספורמציה כך שהוא מעמעם את תחושת-ה'אני' וחי שוב כאהבה, הרי שהרוחי יישאר נאמן לחוקיו האלמנטריים. אנו יכולים לומר שעם הפיכתה למודעת מבחינת הראייה הרוחית, הנפש האנושית מתעוררת בעולם הרוח; אבל, באותה מידה עלינו לומר שבאהבה הרוחי מתעורר בעולם הפיסי. היכן שאהבה וחישת-האחר פועלות בחיים, אנו חשים את הנשימה הטרגית של הרוח, החודרת את העולם הפיסי. לכן, ראייה רוחית אשר פותחה כהלכה, לעולם לא תחליש סימפטיה או אהבה. ככל שהנפש תחוש עצמה בצורה מלאה יותר בעולמות הרוח כבסביבתה הטבעית, כך היא תחוש יותר את חוסר-האהבה וחוסר-החישה-של-האחר כהכחשת הרוח עצמה.

ההתנסויות של תודעת-ראייה-רוחית, מגלות מוזרויות מיוחדות ביחס לדברים אשר צוינו עתה. בעוד שתחושת-ה'אני' – הנחוצה כפי שהיא לשם התנסות בעולמות העל-חוישיים – מעומעמת בקלות ומתנהגת לעתים קרובות כמו מחשבה רפה ודועכת בזיכרון, הרי שרגשות של שנאה, חוסר-אהבה ואימפולסים בלתי-מוסריים הופכים להתנסויות חזקות מיד לאחר הכניסה אל תוך העולם העל-חושי. הם מופיעים בפני הנפש כפי שהאשמות מתעוררות לחיים והופכות לתמונות ממשיות מזעזעות. כדי שהן לא ייסרו אותנו, לתודעת-ראייה-רוחית יש לעתים קרובות אפשרות לחפש אחר כוחות רוחיים שיחלישו את הרשמים של תמונות אלה. בכך הנפש מחדירה עצמה בכוחות אלה, שיש להם השפעה מזיקה על הראייה הרוחית אשר נרכשה עתה. הם מרחיקים אותה מהתחומים הטובים של עולם הרוח לכיוון התחומים הרעים.

לעומת זאת, אהבה אמיתית וטוב-לב ממשי הם התנסויות של הנפש אשר מחזקות את כוחות התודעה בדרך הנחוצה לרכישת ראייה רוחית. כאשר נאמר שהנפש צריכה לעבור הכנה בטרם תוכל לרכוש התנסויות בעולם העל-חושי, יש להוסיף שאחד מן האמצעים הרבים של הכנה הוא כושר האהבה האמיתית והנטייה לטוב-לב אנושי אמיתי ורגש-לאחר.

תחושת-ה'אני' מפותחת יתר על המידה בעולם הפיסי, פועלת נגד המוסריות. תחושת-ה'אני' חלשה מדי גורמת לנפש, סביבה מתקיימות סערות של סימפטיות ואנטיפתיות אלמנטריות, להיות חסרת חוסן פנימי ויציבות. תכונות אלה יכולות להתקיים רק כאשר תחושת-ה'אני' חזקה במידה מספקת פועלת מתוך התנסויות העולם הפיסי על הגוף האתרי, שכמובן נשאר נסתר בחיים הרגילים. אך, כדי לפתח הלך-נפש מוסרי באמת, יש צורך למתן את תחושת-ה'אני', אשר מוכרחה להתקיים, באמצעות רגשות של אחווה, סימפטיה ואהבה.

על הגבול שבין העולם הפיסי והעולמות העל-חושיים

על-מנת להבין את הקשרים ההדדיים בין העולמות השונים, עלינו לקחת בחשבון את העובדה שכוח בעולם אחד אשר מוכרח לפתח פעילות בהתאמה עם סדר היקום, עשוי, כאשר מדובר בפיתוחו בעולם אחר, להיות מכוון נגד אותו סדר. לכן, עבור ישותו של האדם יש צורך שבגופו האתרי יתקיימו שני הכוחות המנוגדים: הכושר לטרנספורמציה לישויות אחרות ותחושת-אני, או תחושת-עצמיות, חזקה. אף לא אחד מהכוחות האלה של הנפש האנושית יכול להתגלות בהוויית-הקיום הפיסית, מלבד בצורה מוקהית. בעולם האלמנטרי, הם קיימים בדרך כזו המאפשרת את הוויית-קיומו של האדם על-ידי האיזון ההדדי ביניהם, כפי שמצב השינה ומצב הערות מאפשרים את החיים האנושיים בעולם הפיסי. הקשר בין שני כוחות מנוגדים כאלה אינו יכול להיות כזה שהאחד מבטל את השני, אלא עליו להיות כזה ששניהם יוכלו להתפתח ולפעול זה על זה בדרך של איזון או פיצוי.

רק בעולם האלמנטרי שתחושת-ה'אני' והכושר לטרנספורמציה פועלים זה על זה בדרך שצוינה; אפשר לפעול בעולם הפיסי, בהתאמה עם סדר היקום, על-ידי התוצאה של שני הכוחות האלה בקשרם ההדדי ושיתוף-הפעולה ביניהם. אם הכושר לטרנספורמציה אשר נחוץ שיהיה ברשות האדם בגופו האתרי, היה מתפשט באותה מידה להוויית-הקיום הפיסית, הוא היה חש את עצמו בנפשו כמשהו שבהתייחס לגופו הפיסי הוא לא. הגוף הפיסי מעניק לאדם בעולמו שלו חותם קבוע מסוים, באמצעותו הוא מוצב באותו עולם כישות אישית מיוחדת. הוא לא מוצב באותו אופן בעולם האלמנטרי עם גופו האתרי. בעולם האלמנטרי, כדי להיות ישות אנושית במלוא מובן המילה, עליו להיות מסוגל לקבל את הצורות המגוונות ביותר. אם דבר זה בלתי-אפשרי עבורו, הוא יידון לבידוד מלא בעולם האלמנטרי; הוא לא יהיה מסוגל לדעת דבר מלבד עצמו; כי הוא לא יחוש את עצמו קשור לישות או מאורע כלשהם. דבר זה, בעולם האלמנטרי, מקביל לאי-הקיום של אותם מאורעות או ישויות, ככל שהדבר נוגע לאדם.

ברם, אם הנפש האנושית הייתה מפתחת בעולם הפיסי את הכושר לטרנספורמציה הנחוץ בעולם האלמנטרי, זהותה האישית הייתה אובדת. נפש כזו הייתה חיה בסתירה עם עצמה. בעולם הפיסי, הכושר לטרנספורמציה מוכרח להיות כוח לא-פעיל במעמקי הנפש; כוח אשר מעניק לנפש את הטון או הצליל היסודי שלה, אבל לא מתפתח באותו עולם.

לכן, תודעת-ראייה-רוחית צריכה לשאוף לכושר טרנספורמציה; אלמלא הייתה יכולה לעשות זאת, הרי שלא הייתה יכולה להתבונן בעולם האלמנטרי. לכן, היא רוכשת כושר שעליה להשתמש בו כל עוד היא

יודעת שהיא נמצאת בעולם האלמנטרי ולדכאו מיד עם חזרתה לעולם הפיסי. תודעת-ראייה-רוחית מוכרחה לשמור תמיד על הגבול שבין שני העולמות ובעולם הפיסי אל לה להשתמש בכשרים המתאימים לעולם העל-חושי. אילו הנפש, בודעה שהיא נמצאת בעולם הפיסי, הייתה מאפשרת לכושר לטרנספורמציה הנמצא ברשות גופה האתרי להמשיך לפעול, הרי שהתודעה הרגילה הייתה מתמלאת בתפיסות שאינן תואמות לשום הוויה בעולם הפיסי. בלבול היה שולט בחיי החשיבה של הנפש. שמירה על הגבול שבין העולמות היא תנאי מוקדם לעבודה נכונה של תודעת-ראייה-רוחית. מי שרוצה לרכוש תודעה זו מוכרח להיזהר מהתגנבותו של גורם מפריע אל תוך תודעתו הרגילה דרך ידיעתו על העולמות העל-חושיים.

אם נלמד לדעת את שומר-הסף, נדע את מצבה של נפשנו ביחס לעולם הפיסי ואם היא חזקה מספיק כדי לסלק מהתודעה הפיסית את הכוחות והכשרים המשתייכים לעולמות העל-חושיים, שאין לאפשר להם להיות פעילים בתודעה הרגילה. אם נכנסים לעולם העל-חושי בלי הידיעה-העצמית אשר נוצרת על-ידי שומר-הסף, אנו עשויים להימחץ על-ידי ההתנסויות באותו עולם. התנסויות אלה מוכרחות להידחף אל תוך התודעה הפיסית כתמונות מתעתעות. במקרה זה, הן מקבלות אופי של רשמי-חושיים והתוצאה ההכרחית היא שהנפש מתייחסת אליהן כממשויות, בעוד שהן אינן כאלה. ראייה רוחית אשר פותחה כהלכה, לעולם לא תתייחס לתמונות מהעולם האלמנטרי כממשויות במובן שבו תודעה פיסית צריכה להתייחס להתנסויות בעולם הפיסי כממשויות. התמונות מהעולם האלמנטרי מובאות לקשר האמיתי שלהן לממשויות אליהן הן תואמות, רק על-ידי הכושר לטרנספורמציה של הנפש.

שוב, הכוח השני הנחוץ לגוף האתרי – תחושת-אני' חזקה – אל לו להיות מושלך אל תוך חיי הנפש בעולם הפיסי באותה דרך המתאימה לו בעולם האלמנטרי. אם כך יהיה הדבר, הרי שהוא יהפוך למקור של נטיות לא-מוסריות, בהיותן קשורות לאנוכיות. בנקודה זו, בהתבוננותו ביקום שמדע הרוח מוצא את מקורו של הרוע בפעולה האנושית. יהיה זה חוסר הבנה של סדר העולם להתמסר לאמונה שסדר זה צריך להישמר בלי הכוחות אשר יוצרים את מקור הרוע. אלמלא כוחות אלה היו קיימים, הישות האתרית של האדם לא הייתה יכולה להתפתח בעולם האלמנטרי. כוחות אלה טובים כאשר הם נכנסים לפעולה בעולם האלמנטרי בלבד. הם גורמים רוע כאשר הם לא נשארים לא-פעילים במעמקי הנפש, בווסתם את קשר האדם לעולם האלמנטרי, אלא מועברים להתנסות הנפש בעולם הפיסי ומשתנים בזה לכדי אימפולסים אנוכיים. במקרה זה, הם פועלים נגד כושר האהבה ובכך הופכים לסיבות לפעולה לא-מוסרית.

אם תחושת-ה'אני' החזקה עוברת מהגוף האתרי לגוף הפיסי, היא לא רק גורמת לחיזוק האנוכיות, אלא להחלשת הגוף האתרי. תודעת-ראייה-רוחית צריכה לגלות שבכניסה לעולם העל-חושי, תחושת-ה'אני' הנחוצה חלשה באופן יחסי כי האנוכיות בהתנסויות העולם הפיסי חזקה. האנוכיות לא מחזקת את האדם במעמקי נפשו, אלא מחלישה אותו. וכאשר האדם עובר דרך שער המוות, השפעת האנוכיות אשר פותחה במהלך החיים שבין לידה ומוות, היא כזו שהיא מחלישה את הנפש עבור ההתנסויות בעולם העל-חושי.

על הישויות של עולמות הרוח

כאשר הנפש נכנסת אל תוך העולם העל-חושי עם תודעת-ראייה-רוחית, הרי שהיא לומדת לדעת את עצמה בדרך כזו שאין לה שום מושג לגביה בעולם הפיסי. היא מגלה שדרך הכושר לטרנספורמציה שלה, היא מתוודעת לישויות עמן היא קשורה פחות או יותר, אך אליהן עליה להשוות את עצמה כדי לדעת את עצמה. והיא מבחינה בכך שישויות אלה בעולמות העל-חושיים הפכו למה שהנפש עצמה הפכה, דרך הרפתקאותיה והתנסויותיה בעולם הפיסי. בעולם האלמנטרי, ניצבות בפני הנפש האנושית ישויות אשר פיתחו באותו עולם כוחות וכשרים שהאדם עצמו יכול לפתח רק אם יש ברשותו גוף פיסי, נוסף לגופו האתרי ולעקרונות העל-חושיים האחרים של ישותו. לישויות המוזכרות כאן אין גוף כזה עם חושים פיסיים. הן התקדמו בהתפתחותן עד כדי כך שבאמצעות גופן האתרי יש להן טבע-נפשי כפי שיש לאדם דרך גופו הפיסי. אף על פי שבמידה מסוימת הן ישויות בעלות טבע דומה לאדם, הן שונות ממנו בכך שהן אינן כפופות לתנאי העולם הפיסי. אין להן חושים מהסוג שיש לאדם. הידע שלהן הוא כמו הידע של האדם; אלא שהן לא רכשו אותו דרך שערי החושים, אלא דרך סוג של העלאת האידיאות והתנסויות-הנפש האחרות שלהן מתוך מעמקי ישותן. החיים הפנימיים שלהן נמצאים, כביכול, במנוחה בתוכן והן מעלות אותם מתוך מעמקי נפשן, כפי שהאדם מעלה את תמונות-הזיכרון שלו מתוך מעמקי נפשו.

בדרך זו, האדם מתוודע לישויות אשר הפכו בעולם העל-חושי למה שהוא עשוי להפוך בעולם הפיסי. בשל כך, ישויות אלה נמצאות דרגה אחת גבוהה יותר מהאדם בסדר היקום, גם אם נאמר עליהן, באופן שצוין, שהן בעלות אותו טבע כשלו. הן מהוות ממלכה מעל לאדם, היררכיה הגבוהה ממנו בסולם הישויות. אף על פי שהן זהות לאדם, גופן האתרי שונה משלו. בעוד שהאדם שזור בגוף האתרי העל-חושי של האדמה דרך הסימפטיות והאנטיפתיות של גופו האתרי, ישויות אלה אינן קשורות לאדמה בחיי הנפש שלהן.

כאשר האדם מתבונן במה שישויות אלה חוות דרך גופן האתרי, הוא מגלה שהתנסויותיהן זהות להתנסויות נפשו שלו. יש להן כוח חשיבה; יש להן רגשות ורצון. אבל באמצעות גופן האתרי, הן מפתחות משהו שהאדם יכול לפתח אך ורק באמצעות הגוף הפיסי. באמצעות גופן האתרי, הן מגיעות לתודעה של ישותן, אף על פי שהאדם לא היה מסוגל לדעת דבר אודות ישות על-חושית, אלא אם כן נשא אל תוך העולמות העל-חושיים את הכוחות שהוא רכש בגוף הפיסי.

תודעת-ראייה-רוחית לומדת לדעת את הישויות האלה דרך פיתוח כושר להתבוננות בהן בעזרת הגוף האתרי האנושי. תודעה זו של ראייה רוחית נושאת את הנפש האנושית מעלה אל תוך העולם שבו נמצאים

שדה פעילותן ומשכנן של ישויות אלה. רק כאשר הנפש חווה את עצמה באותו עולם שעולות בתודעתה תמונות או מחשבות אשר יוצרות ידיעה על ישויות אלה. כי, ישויות אלה לא מתערבות ישירות בעולם הפיסי וגם לא בגופו הפיסי של האדם. הן אינן נוכחות בהתנסויות אשר יכולות להיווצר דרך אותו גוף. הן ישויות רוחיות, על-חושיות, שכף רגלן, כביכול, לא דורכת בעולם הפיסי.

אם האדם אינו מכבד את הגבול שבין העולם הפיסי והעולמות העל-חושיים, יתכן שהוא יגרור אל תוך תודעתו הפיסית תמונות על-חושיות, שאינן מהוות ביטוי אמיתי של ישויות אלה. תמונות אלה עולות דרך התנסותן של ישויות לוציפריות ואהרימניות, שלמרות טבען הדומה לטבען של ישויות על-חושיות, שונות מהן בכך שהן העבירו את שדה פעילותן ומשכנן לעולם שהאדם תופס כעולם הפיסי.

כאשר אדם בעל תודעת-ראייה-רוחית מתבונן בישויות הלוציפריות והאהרימניות מהעולם העל-חוש, לאחר שלמד דרך התנסותו עם שומר-הסף, את האופן הנכון שבו יש להתבונן בגבול בין אותו עולם והוויית-הקיום הפיסית, הוא לומד לדעת את הישויות אלה בממשותן ולהבדילן מאותן ישויות רוחיות אחרות אשר נשארו בשדה הפעילות המתאים לטבען. מנקודת-מבט זו שמדע הרוח מוכרח לתאר את הישויות הלוציפריות והאהרימניות.

אז נראה ששדה הפעילות המתאים לישויות הלוציפריות אינו העולם הפיסי, אלא במובן מסוים, העולם האלמנטרי. כאשר אל תוך הנפש האנושית חודר משהו שעולה כאילו מתוך הגלים של אותו עולם כתמונות, וכאשר תמונות אלה פועלות עם השפעה מחיה על גופו האתרי של האדם, בלי להניח הווייה אשלייתית בנפש, אז המהות הלוציפרית יכולה להיות נוכחת בתמונות אלה, בלי שפעילותה תהיה נגד סדר היקום. במקרה זה, לטבע הלוציפרי יש השפעה משחררת על הנפש האנושית, הנושא אותה אל מעל להסתבכות גרידא בעולם הפיסי. אבל, כאשר הנפש האנושית מכניסה אל תוך הגוף הפיסי את החיים שיש לפתח אך ורק בעולם האלמנטרי, כאשר היא מאפשרת לרגש בתוך הגוף הפיסי להיות מושפע מהסימפטיות והאנטיפיות אשר צריכות להתקיים רק בגוף האתרי, אז הטבע הלוציפרי ישפיע דרך אותה נפש השפעה אשר מנוגדת לסדר הכללי של היקום. השפעה זו נוכחת תמיד כאשר בסימפטיות ובאנטיפיות של העולם הפיסי, פועל משהו מלבד אותה אהבה המבוססת על סימפטיה כלפי החיים של ישות אחרת הנוכחת באותו עולם. ישות כזו עשויה להיות אהובה כי היא מופיעה בפני הישות האוהבת אותה כבעלת תכונות מסוימות; במקרה זה, אין שום תוספת של יסוד לוציפרי באהבה. האהבה שבסיסה נמצא באותן תכונות בישות האהובה, המתגלות בהוויית-הקיום הפיסית, נשמרת נקייה מהשפעה לוציפרית. אבל האהבה, שמקורה לא נמצא בישות האהובה, אלא בישות האוהבת, חשופה להשפעה לוציפרית. ישות שהינה אהובה מפני שיש לה תכונות שאליהן, כאוהבים, אנו נוטים מטבע הדברים, נאהבת עם אותו חלק של הנפש שהינו נגיש ליסוד הלוציפרי.

לכן, אל לנו לומר לעולם שהיסוד הלוציפרי רע בכל הנסיבות, כי את המאורעות והישויות של העולמות העל-חושיים מוכרחה הנפש האנושית לאהוב בדרכו של היסוד הלוציפרי. סדר היקום אינו מופר עד שסוג האהבה שעמה מוכרח האדם לחוש את עצמו נמשך אל העל-חושי, יכוון אל דברים פסיים. האהבה לעל-חושי מעוררת בישות האוהבת רגש מוגבר של עצמיות; האהבה שבעולם הפיסי שואפים אליה למען רגש מוגבר כזה של עצמיות, שוות-ערך לפיתוי לוציפרי. לאהבה לרוחי, כאשר שואפים אליה למען העצמיות, יש השפעה משחררת; אבל לאהבה לפיסי, כאשר שואפים אליה על חשבון העצמיות, אין השפעה זו, אלא, דרך הסיפוק שנרכש דרכה, רק כובלת את העצמיות באזיקים.

הישויות האהרימניות משפיעות על הנפש-החושבת, כפי שהישויות הלוציפריות משפיעות על הנפש-המרגישה. הישויות האהרימניות כובלות את החשיבה לעולם הפיסי. הן מרחיקות אותה מהעובדה שמחשבות מסוג כלשהו, הן בעלות חשיבות רק כאשר הן מתגלות כחלק מסדר היקום, שגילוי אינו מוגבל להוויית-קיום פיסי בלבד. בעולם שבו חיי הנפש האנושית נארגים, היסוד האהרימני מוכרח להתקיים כמשקל-נגד נחוץ ליסוד הלוציפרי. בלי היסוד הלוציפרי, הנפש הייתה מתבטלת בחייה בהתבוננות בהוויית-הקיום הפיסי ולא הייתה חשה שום דחף להתעלות מעליה. בלי ההשפעה הנגדית של היסוד האהרימני, הנפש הייתה נופלת קרבן להשפעה הלוציפרית; היא הייתה ממעיטה בערכו של העולם הפיסי, חרף העובדה שחלק מהתנאים הנחוצים לקיומה נמצאים באותו עולם. היא הייתה רוצה שלא יהיה לה שום קשר לעולם הפיסי. ליסוד האהרימני יש רמת חשיבות נכונה בנפש האנושית כאשר הוא מוביל לדרך חיים בעולם הפיסי התואמת לאותו עולם; כאשר אנו מתייחסים אליו בהתאם למהותו ומסוגלים לוותר על כל דבר בו שמעצם טבעו מוכרח להיות ארעי.

בלתי-אפשרי לומר שאדם יכול להימנע מליפול קרבן ליסוד הלוציפרי וליסוד האהרימני בכך שיעקור אותם מהשורש מתוכו. למשל, יתכן שאם היסוד הלוציפרי בו היה נעקר מהשורש, נפשו לא הייתה יכולה עוד לשאוף אל העל-חושי; או, אילו היסוד האהרימני היה נעקר מהשורש, הוא לא היה יכול עוד להבין את חשיבותו המלאה של העולם הפיסי: מגיעים לקשר הנכון אל אחד מהיסודות האלה כאשר משקל-הנגד הנכון לו מסופק על-ידי האחר. כל ההשפעות המזיקות מישויות קוסמיות אלה נובעות מכך שאחת מהן הופכת לשליטה הבלתי-מוגבלת של המצב ומכך שהיא לא מובאת לידי הרמוניה נכונה דרך הכוח הנגדי.

על ישויות רוחיות קוסמיות

כאשר תודעת-ראייה-רוחית מתעוררת לחיים בעולם האלמנטרי, היא מוצאת שם ישויות המסוגלות לפתח באותו עולם חיים שהאדם רוכש רק בעולם הפיסי. ישויות אלה אינן חשות את עצמיותן – את ה'אני' שלהן – כפי שהאדם חש את שלו בעולם הפיסי; הן ממלאות את אותה עצמיות ברצון שלהן הרבה יותר מאשר האדם; הן רוצות כביכול את הוויית-קיומן והן חשות את קיומן כמשהו שהן מעניקות לעצמן דרך רצונן. לעומת זאת, ביחס לחשיבה, יש להן התחושה שלא הן אשר יוצרות את מחשבותיהן, כפי שהאדם יוצר את מחשבותיו; הן מרגישות את כל המחשבות שלהן כהצעות, כמשהו שאינו קיים בתוכן אלא ביקום וזורם מהיקום אל תוך הווייתן. כך, בישויות אלה לעולם לא יעלה ספק שמחשבותיהן הן השתקפות של סדר-החשיבה הנמזג מהיקום. המחשבות שהן חושבות אינן שלהן, אלא מחשבות קוסמיות. עם פעילות החשיבה שלהן, הן חיות במחשבות קוסמיות; אבל הן רוצות את הוויית-קיומן. חיי הרגש שלהן מעוצבים בהתאמה עם רצון זה ועם המחשבות שלהן. הן חשות עצמן חוליה במערכת הקוסמית כולה; והן חשות את הכורח לרצות את הוויית-קיומן באופן התואם לאותה מערכת.

כאשר נפש של רואה רוחי מתוודעת לעולם המאוכלס על-ידי ישויות אלה, היא רוכשת באופן טבעי מושג על החשיבה, הרגש והרצון שלה. כשרים אלה של הנפש האנושית לא היו יכולים להתפתח בעולם האלמנטרי בגופו האתרי של האדם. בעולם האלמנטרי, הרצון האנושי היה רק כושר חלש, דמוי-חלום; החשיבה האנושית – רק עולם מעורפל, חולף, של אידיאות. שום רגש של ה'אני' לא היה מתהווה שם כלל. עבור כל הדברים האלה, מן ההכרח שהאדם יהיה מצויד בגוף פיסי.

כאשר נפש אנושית של רואה רוחי מתעלה מהעולם האלמנטרי אל עולם רוחי טהור, היא חווה את עצמה במצבים אשר משתנים יותר מאשר המצבים האלמנטריים ביחס לעולם הפיסי. בעולם האלמנטרי יש עדיין הרבה אשר מזכיר את העולם הפיסי; אבל בעולם הרוח, האדם ניצב מול מצבים חדשים לגמרי. הוא לא יוכל לעשות שם דבר, אם יהיו לו רק האידיאות אשר נרכשות בעולם הפיסי. באותו אופן, חייו הפנימיים של האדם כנפש אנושית בעולם הפיסי מוכרחים להיות מחוזקים כך שהוא יביא עמו מאותו עולם אל תוך עולם הרוח את אשר מאפשר את המסע שם. אלמלא חיים מחוזקים כאלה של הנפש היו מובאים אל תוך עולם הרוח, האדם היה פשוט שוקע שם אל תוך חוסר-תודעה. הוא היה יכול להתקיים שם רק באותה דרך שבה צמח מתקיים בעולם הפיסי. כנפשות אנושיות, עלינו להביא עמנו אל תוך עולם הרוח את כל אותם דברים שאינם קיימים באמת בעולם הפיסי, אבל בכל זאת מתגלים שם כאילו היו קיימים. עלינו להיות

מסוגלים ליצור מחשבות בעולם הפיסי, שגם אם נייערו על-ידי אותו עולם, אינן תואמות באופן ישיר לשום דבר או התרחשות הקיימים בו. כל רישום של דברים בעולם הפיסי או תיאור של התרחשויות פיסיקות, הינו חסר-משמעות בעולם הרוח. מה שיכול להיתפס על-ידי החושים או מבוטא במושגים הישימים בעולם הפיסי, אינו קיים בעולם הרוח. עם הכניסה אל תוך עולם הרוח, כל דבר שעליו מיושמות אידיאות פיסיקות, מוכרח, כביכול, להישאר מאחור. אבל, אידיאות אשר נוצרו בעולם הפיסי שאינן תואמות לשום דבר או תהליך פיסי, ממשיכות להתקיים בנפש עם כניסתה אל תוך עולם הרוח. כמובן, חלק מאידיאות אלה עשויות היו להיווצר באופן שגוי. אם אלה מתקיימות בתודעה עם כניסתה אל תוך עולם הרוח, מעצם מהותן הן מוכיחות שהן אינן משתייכות אל אותו עולם. הן פועלות בדרך כזו אשר מטביעה על הנפש את הדחיפות בחזרה אל העולם הפיסי או העולם האלמנטרי כדי להחליף את האידיאות השגויות האלה באידיאות נכונות. אך, כאשר הנפש מביאה עמה אידיאות נכונות אל תוך עולם הרוח, מה שקשור אליהן באותו עולם שואף לפגוש אותן; הנפש חשה שבעולם הרוח נוכחות ישויות ממשיות, שבמהותן הפנימית כולה הן למעשה מה שמופיע רק כמחשבות בתוכה. לישויות אלה יש גוף, אותו אפשר לכנות **גוף-מחשבה**. בגוף זה, הן חשות את עצמן כישויות עצמאיות, כפי שהאדם חווה את עצמו באופן עצמאי בעולם הפיסי.

בין המחשבות אשר נרכשות על-ידי האדם, ישנן מחשבות מסוימות הרוויות ברגשות המותאמים לחיזוק חיי הנפש בדרך כזו המאפשרת לה לקלוט רשמים מישויות עולם הרוח. כאשר הרגש של כניעה-עצמית, כזה שמוכרח להיות מפותח עבור הכושר לטרנספורמציה בעולם האלמנטרי, מועצם עד כדי כך שבכניעה זו הישות שאנו הופכים להיות, מורגשת לא רק כסימפטית או אנטיפתית, אלא יכולה להיות שוב בדרכה המיוחדת בנפש אשר נכנעה לה, אז מתהווה כושר התפיסה בעולם הרוח. אז, ישות רוחית אחרת דוברת כביכול בדרך אחת אל הנפש, ישות רוחית אחרת בדרך אחרת; ונוצרת הידברות רוחית, המורכבת משפה של מחשבות. אנו חווים מחשבות; אך, אנו יודעים שאנו חווים ישויות במחשבות האלה. לחיות בישויות שלא רק מבטאות את עצמן במחשבות, אלא מתקיימות למעשה באותן מחשבות עם האינדיבידואליות שלהן, משמעו לחיות עם הנפש בעולם הרוח.

ברם, ביחס לישויות העולם האלמנטרי, לנפש יש תחושה שיש להן מחשבות קוסמיות הזורמות אל תוך הווייתן האינדיבידואלית והן רוצות את הוויית-קיומן בהתאמה עם חשיבה אוניברסלית זו הזורמת אל תוכן.

אבל, ביחס לישויות שאינן צריכות לרדת אל תוך העולם האלמנטרי כדי לרכוש את אשר האדם יכול לרכוש רק בעולם הפיסי ומגיעות לאותו שלב של קיום בעולם הרוח, לנפש יש תחושה שהן מורכבות לגמרי ממהות-מחשבה; שלא רק מחשבות קוסמיות זורמות אל תוכן, אלא שהישויות עצמן חיות למעשה באותה תנועה של מחשבות עם האינדיבידואליות שלהן. הן מאפשרות למחשבות הקוסמיות לחשוב את עצמן בתוכן בדרך חיה. חייהן כרוכים בדאגתן לשפה קוסמית זו של מחשבות ורצונן כרוך ביכולתן לבטא עצמן

במחשבות. הוויית-מחשבות זו שלהן פועלת בצורה מלאת-חיים על היקום, כי מחשבות שהינן ישויות משוחחות עם מחשבות אחרות שגם הן ישויות.

מחשבות אנושיות הן השתקפותם של חיים רוחיים אלה של ישויות-מחשבה. במהלך התקופה שבה הנפש האנושית עוברת בין מוות ולידה מחדש, היא נשזרת בחיים אלה של ישויות-מחשבה, כפי שהיא נשזרת בהוויית-הקיום הפיסית שבין לידה ומוות. כאשר הנפש נכנסת להוויית-קיום פיסית דרך הלידה או דווקא דרך התעברות, ישות-המחשבה הקבועה של הנפש פועלת בדרך מעצבת ומעוררת-השראה על גורלה של אותה נפש. בייעוד האנושי מה שנשאר מהנפש ממחזור החיים הארציים אשר קדם למחזור החיים הנוכחיים, פועל באותה דרך שבה ישויות-מחשבה חיות וטהורות פועלות ביקום.

כאשר תודעת-ראייה-רוחית נכנסת אל תוך עולם רוחי זה של ישויות-מחשבה חיות, היא חשה עצמה בקשר חדש לחלוטין עם העולם הפיסי. העולם הפיסי ניצב בפניה בעולם הרוח כעולם אחר, כפי שבעולם הפיסי, עולם הרוח מופיע כעולם אחר. אך לראייה רוחית, העולם הפיסי איבד כל מה שיכול להיקלט ממנו בתוך הוויית-הקיום הפיסית. כל אותן תכונות אשר נתפסות על-ידי החושים או על-ידי האינטלקט הקשור לחושים, נעלמות. לעומת זאת, מנקודת-המבט של עולם הרוח ברור שהטבע האמיתי, המקורי, של העולם הפיסי הוא בעצמו רוחי. בפני מבט הנפש המסתכלת מעולם הרוח, מופיעות שם במקום העולם הפיסי הקודם, ישויות רוחיות המגלות את פעילותן באופן כזה שדרך כינוסן של אותן פעילויות, מתהווה עולם שבראייה דרך החושים, הוא אותו עולם אשר ניצב בפני האדם בהוויית-קיומו הפיסית. בראייה מעולם הרוח, התכונות, הכוחות, החומרים וכו' של העולם הפיסי, נעלמים ומתגלים כהופעות בלבד. מעולם הרוח, האדם רואה רק ישויות ובהן טמונה ממשות אמיתית.

באופן דומה, מהעולם האלמנטרי, כשהוא נראה מעולם הרוח, נעלם כל דבר שאינו ישות ממשית. והנפש חשה שגם בעולם זה יש לה קשר עם ישויות, שבכך שהן נותנות לפעילותן להשפיע, גורמות להוויית-קיום להתגלות, שדרך איברים של סימפטיה ואנטיפטיה מופיעה כאלמנטרית.

החלק החיוני בהקרנת חיי הזולת בעולמות העל-חושיים, כרוך בעובדה שישויות תופסות את מקומם של מצבים ותכונות שיש מסביב לתודעה בעולם הפיסי. העולם העל-חושני מגלה את עצמו, בסופו של דבר, כעולם של ישויות וכל הקיים נוסף לאותן ישויות הוא ביטוי של פעולותיהן. אכן, הן העולם הפיסי והן העולם האלמנטרי מופיעים כפרי מעשיהן של ישויות רוחיות.

ראשיתו של הגוף הפיסי של האדם

באחד הפרקים הקודמים בספר זה הוזכר שמצב-ירח ומצב-שמש קדמו למצב-אדמה ורק בתקופת-ירח מופיעים בפני תודעת-ראייה-רוחית רשמים המזכירים רשמים של חיי-האדמה. לא ניתן לרכוש עוד רשמים כאלה כאשר ראייה על-חושית מכוונת אל העבר המרוחק יותר של מצב-שמש של האדמה. מצב זה מתגלה כולו כעולם של ישויות ופעולות של אותן ישויות. כדי לקבל מושג על תקופת-שמש זו, יש לשמור במרחק-מה את כל האידיאות של חיי המינרלים וחיי הצמחים של האדמה. כי, לאידיאות כאלה יש משמעות רק ביחס למצבים קודמים של תקופת האדמה; והאידיאות הקשורות לחיי הצמחים, מתייחסות לתקופת-ירח אשר חלפה לפני זמן רב. ברם, למצב-שמש הקדום של האדמה קשורות מחשבות אשר מונעות על-ידי ממלכות בעלי-החיים והאדם של הטבע – ברם, מחשבות שלא רק מתארות את אשר החושים מוסרים על אודות התושבים של אותן ממלכות.

תודעת-ראייה-רוחית של האדם מגלה בתוך הגוף האתרי כוחות פעילים המתעצבים לכדי תמונות מסוג כזה שהם מבטאים את הדרך שבה קיבל הגוף האתרי, על-ידי פעולותיהן של ישויות רוחיות במהלך תקופת-שמש הקדומה, את ראשיתו בסדר הקוסמי של הדברים. אחר המשך התפתחותה של התחלה זו אפשר לעקוב בתקופות ירח ואדמה. אנו מוצאים שבמהלכן של תקופות אלה, הוא עבר שינוי ודרך שינוי זה הפך למה שנראה עתה כגוף האתרי הפעיל של האדם.

ברם, על-מנת להבין את הגוף הפיסי של האדם, נדרשת פעילות שונה של התודעה האנושית. בהתחלה, הגוף הפיסי מופיע כעותק חיצוני של הגוף האתרי. אבל, התבוננות מקרוב מגלה שהאדם לא היה יכול להגיע לפיתוח שלם של ישותו, אלא אם כן הגוף הפיסי היה משהו יותר מאשר התגלות פיסי של הגוף האתרי בלבד. אילו זה היה כך, היו מופיעים באדם רצון, רגש וחשיבה מוחלטים, אבל הם לא היו יכולים להתמזג כך שהתודעה אשר מבטאת את עצמה כהתנסות-אני, תוכל להופיע בנפש האדם. הדבר נעשה ברור במיוחד כאשר התודעה מפתחת את כושר הראייה הרוחית. התנסות-ה'אני' של האדם יכולה להתחלה להתקיים רק בעולם הפיסי, בהיותו מצויד בגופו הפיסי. משם הוא יכול לקחת את ההתנסות שלו אל תוך העולמות האלמנטרי והרוחי ולהחדירה בגופים האתרי והאסטרלי שלו. כי בהתחלה לאדם יש גוף אתרי וגוף אסטרלי שבהם התנסות-ה'אני' אינה מופיעה. התנסות זו יכולה להתקיים רק בגופו הפיסי. עתה, אם מסתכלים בגוף הפיסי האנושי מעולם הרוח, יוצא שיש בו משהו, השייך לו מיסודו, שגם מעולם הרוח אינו מתגלה במלוא ממשותו. כאשר התודעה נכנסת אל תוך עולם הרוח עם כושר של ראייה רוחית, הנפש

מתודעת יותר ויותר לעולם של ממשות-מחשבה; אבל התנסות-ה'אני', שדרך חיזוק הולם של כוח-נפש אפשר לשאתה אל תוך אותו עולם, אינה ארוגה מתוך מחשבות אוניברסליות; היא עדיין לא חשה בעולם המחשבות הקוסמיות דבר כלשהו באותה סביבה שהינו שווה-ערך לישותה שלה. כדי לחוש זאת, על הנפש להתקדם הלאה אל תוך העל-חושי. עליה להגיע להתנסויות שבהן היא נעזבת גם על-ידי המחשבות, כך שכל ההתנסויות הפיסיות וכן כל ההתנסויות של חשיבה, רגש ורצון, נעזבות כביכול מאחור, במסעה אל תוך העל-חושי. אז, בפעם הראשונה היא חשה את עצמה מאוחדת עם ממשות אשר מונחת ביסוד היקום כך שהיא קודמת לכל דבר שהאדם, כישות פיסית, אתרית ואסטרלית, מסוגל להבחין בו. אז, האדם חש את עצמו בספירה גבוהה יותר מאשר העולם הרוחי אשר ידוע לו עד כה. נכנה עולם זה שבו רק ה'אני' יכול לחוות את עצמו, **עולם על-רוחי**. ממנו, גם תחום ממשות-המחשבה נראה כעולם חיצוני. כאשר תודעת-ראייה-רוחית מועברת אל עולם על-רוחי זה, היא עוברת התנסות שאפשר לתאר ולאפיין איכשהו בדרך הבאה, על-ידי מעקב אחר הנתיב אשר נלקח על-ידי תודעת-ראייה-רוחית דרך שלביו השונים.

כאשר הנפש חשה את עצמה בגופה האתרי וישויות ומאורעות אלמנטריים הם הסביבה שלה, היא יודעת שהיא נמצאת מחוץ לגוף הפיסי; אך, אותו גוף פיסי עדיין קיים כישות, גם אם בהיותו נראה מבחוץ הוא מופיע עם שינוי. לראייה רוחית, חלק ממנו הופך נפרד ומתגלה כביטוי מעשיהן של ישויות רוחיות אשר היו פעילות מאז תחילת קיומה של האדמה עד לזמן הנוכחי. חלק נפרד נוסף מופיע כביטוי של משהו אשר היה קיים כבר במהלך מצב-ירח-קדום של האדמה. מצב זה של דברים נמשך כל עוד התודעה חוותה רק את עצמה בעולם האלמנטרי. באותו עולם, התודעה יכולה להיות מודעת לדרך שבה האדם היה מורכב כישות פיסית במהלך תקופת-ירח-קדום.

כאשר התודעה נכנסת אל תוך עולם הרוח, חלק נוסף של הגוף הפיסי נעשה נפרד. זהו החלק אשר נוצר במהלך תקופת-ירח על-ידי מעשיהן של ישויות רוחיות. אבל, חלק אחר נשאר מאחור. זהו החלק שהיה קיים במהלך מצב-שמש של האדמה כישות הפיסית של האדם באותה תקופה. אך, גם מישות פיסית זו נשאר משהו מאחור, כאשר, מנקודת-המבט של עולם הרוח, נלקח בחשבון כל אשר קרה במהלך תקופת-שמש על-ידי מעשיהן של ישויות רוחיות.

מה שנשאר מאחור מתגלה לראשונה כפעולה של ישויות רוחיות, כאשר התודעה מגיעה לעולם העל-רוחי. הוא מתגלה כקיים כבר בתחילת תקופת-שמש ועלינו לחזור לאחור למצב האדמה לפני תקופת-שמש שלה. בספרי מדע הנסתר בקווים כלליים, השתדלתי להצדיק את השימוש במונח **תקופת-סטורן** עבור מצב זה של הוויית-הקיום של האדמה. במובן זה, האדמה הייתה סטורן לפני שהפכה לשמש. ובמהלך אותה תקופת-סטורן, התהוותה ראשיתו של הגוף הפיסי האנושי מתוך תהליך-העולם הקוסמי על-ידי מעשיהן של ישויות רוחיות. מאוחר יותר, אותה התחלה עברה שינוי במהלך התקופות

העוקבות של שמש, ירח ואדמה, על-ידי פעולות של ישויות רוחיות אחרות, כך שהגוף הפיסי האנושי הנוכחי נעשה למה שהוא מהווה כיום.

על ה'אני האמיתי' של האדם

כאשר הנפש חווה את עצמה בגופה האסטרלי וישויות-מחשבה חיות נמצאות בסביבתה, היא יודעת על עצמה שהיא נמצאת מחוץ לשני הגופים, הפיסי והאתרי. אך, היא גם חשה שהחשיבה, הרגש והרצון שלה משתייכים רק לתחום מוגבל של היקום, בעוד שעל סמך טבעה המקורי, עליה להקיף הרבה יותר מאשר מוקצה לה באותו תחום. נפש אשר נעשתה רואה רוחית יכולה לומר לעצמה בתוך עולם הרוח: "בעולם הפיסי אני מוגבלת למה שגופי הפיסי מאפשר לי להבחין בו; בעולם האלמנטרי אני מוגבלת על-ידי גופי האתרי; בעולם הרוח אני מוגבלת על-ידי מציאת עצמי כביכול על אי ביקום ועל-ידי הרגשת קיומי הרוחי תחום על-ידי גבולותיו של אותו אי. מעבר להם קיים עולם שאהיה מסוגלת לקלטו אם אפלט את דרכי דרך המסך אשר פרוש בפני עיני רוחי על-ידי הפעולות של ישויות-מחשבה חיות." עתה, הנפש אכן תהיה מסוגלת לפלס את דרכה דרך מסך זה, אם היא תמשיך לפתח עוד ועוד את כושר הכניעה-העצמית אשר נחוץ עבור חייה בעולם האלמנטרי. יש צורך שהיא תמשיך ותחזק את הכוחות אשר צומחים לה מהתנסות בעולם הפיסי, כדי שתודעתה בעולמות העל-חושיים תינצל מטשטוש, מוות או אפילו השמדה. בעולם הפיסי, הנפש זקוקה, כדי לחוות מחשבות בתוכה, רק לכוח המוקצה לה באופן טבעי, מלבד עבודתה הפנימית. בעולם האלמנטרי, מחשבות הנשכחות מיד עם הופעתן, נחלשות לכדי התנסות דמוית-חלום, כלומר לא מגיעות כלל לתודעה, אלא אם כן הנפש, לפני כניסתה אל תוך עולם זה, עבדה על חיזוק חייה הפנימיים. לשם כך, עליה לחזק במיוחד את כוח-הרצון, כי בעולם האלמנטרי מחשבה אינה עוד מחשבה גרידא; יש לה פעילות פנימית או חיים משלה. עליה להיאחז בחוזקה על-ידי הרצון, כדי שלא תעזוב את תחום התודעה. בעולם הרוח, מחשבות הן ישויות חיות עצמאיות לגמרי. כדי שהן תישארנה בתודעה, הנפש מוכרחה להתחזק כך שתפתח בתוכה ומתוכה את הכוח שהגוף הפיסי מפתח עבורה בעולם הפיסי, ומפותח בעולם האלמנטרי על-ידי הסימפטיות והאנטיפיות של הגוף האתרי. בעולם הרוח, עליה לוותר על כל העזרה הזאת. שם, התנסויות העולם הפיסי והעולם האלמנטרי נוכחות בנפש רק כזיכרונות. והנפש עצמה היא מעבר לשני עולמות אלה. מסביבה קיים עולם הרוח. בהתחלה, עולם זה אינו מטביע שום רושם על הגוף האסטרלי. על הנפש ללמוד לחיות בעצמה עם זיכרונותיה שלה. בהתחלה, תוכן תודעתה הוא רק זה: "הייתי קיימת ועתה אני ניצבת בפני האינות". אבל, כאשר הזיכרונות נובעים מהתנסויות-נפש כאלה והם אינם העתקים של התרחשויות פיסיות או אלמנטריות, אלא מייצגים התנסויות-מחשבה חופשיות אשר נוצרו על-ידי אותן התרחשויות, אז מתחילים בנפש חילופים של מחשבה בין הזיכרונות והאינות המשוערת של הסביבה הרוחית. ומה שמופיע כתוצאה מאותו קשר, הופך לעולם של מחשבות בתודעת הגוף האסטרלי.

הכוח הנחוץ לנפש בנקודה זו של התפתחותה, הוא כזה שיעשה אותה מסוגלת לעמוד על אדמת העולם היחיד המוכר לה עד כה ולשאת את ההתייצבות אל מול האינות המשווערת. בהתחלה, אינות משוערת זו היא אינות ממשית בהחלט עבור הנפש. עם זאת, לנפש יש כביכול מאחוריה, את עולם זיכרונותיה. היא יכולה להיאחז בהם. היא יכולה לחיות בהם. וככל שהיא תרבה לחיות בהם, כך היא תחזק יותר את כוחות הגוף האסטרלי. עם חיזוק זה מתחיל הקשר בין קיומה בעבר וישויות עולם הרוח. במהלך קשר זה, לומדת הנפש לחוש את עצמה כישות אסטרלית. בשפת המסורות הקדומות, אנו יכולים לומר: "הנפש האנושית חווה את עצמה כישות אסטרלית בתוך דבר-היקום". באמרנו 'דבר-היקום', אנו מתכוונים כאן לפעולות-המחשבה של ישויות-מחשבה חיות, הנחקקות בעולם הרוח כמו דיון חי בין רוחות; אך בדרך כזו שהדיון תואם במדויק בעולם הרוח למעשים בעולם הפיסי.

עתה, אם הנפש תשאף לצעוד אל עבר העולם העל-רוחי, עליה יהיה למחוק, מרצונה שלה, את זיכרונותיה מהעולמות הפיסי והאלמנטרי. היא תוכל לעשות זאת רק לאחר שתרכוש, מהדיון הרוחי, את הוודאות שהיא לא תאבד כליל את קיומה אם תמחק את כל אשר בתוכה, שנמסר לה על-ידי תודעתו של אותו קיום. למעשה, הנפש מוכרחה למקם את עצמה על סף תהום רוחית ושם לבצע פעולת רצון כדי לשכוח את הרצון, הרגש והחשיבה שלה. עליה לוותר באופן מודע על עברה. את ההחלטה שיש לקחת בנקודה זו אפשר לכנות יצירת שינה מוחלטת של התודעה מתוך רצון, לא מתוך מצבים של הגוף הפיסי או הגוף האתרי. אלא שהחלטה זו, אין לחשוב עליה ככזו שמטרתה היא חזרה, לאחר פרק זמן של חוסר-תודעה, אל אותה תודעה שהייתה שם קודם, אלא כאילו אותה תודעה, על-ידי ההחלטה, שוקעת באמת בשכחה על-ידי פעולת-רצון שלה. יש לזכור שתהליך זה אינו אפשרי לא בעולם הפיסי ולא בעולם האלמנטרי, אלא רק בעולם הרוח. בעולם הפיסי, ההשמדה המופיעה כמוות, אפשרית; בעולם האלמנטרי, אין מוות. האדם, בעודו משתייך לעולם האלמנטרי, אינו יכול למות; הוא רק יכול לעבור טרנספורמציה לכדי ישות אחרת. ברם, בעולם הרוח, טרנספורמציה, במובן המפורש של המילה, אינה אפשרית; כי, לא חשוב איזה שינוי יעבור האדם, התנסות העבר שלו תתגלה בעולם הרוח כהוויית-הקיום המודעת שלו. אם קיום זיכרון זה ייעלם בעולם הרוח, זה יהיה מפני שהנפש עצמה, על-ידי פעולת-רצון, גרמה לעצמה לשקוע בשכחה. תודעת-ראייה-רוחית תהא מסוגלת לבצע פעולת-רצון כזו, לאחר שתרכוש את הכוח הפנימי הנחוץ. אם היא תגיע לכך, יעלה שם מהשכחה שהיא עצמה גרמה, הטבע האמיתי של ה'אני'. הסביבה העל-רוחית נותנת לנפש האנושית את הידיעה על אותו 'אני אמיתי'. כפי שתודעת-ראייה-רוחית יכולה לחוות את עצמה בגופים האתרי והפיסי, כך היא יכולה לחוות את עצמה גם ב'אני האמיתי'.

'אני אמיתי' זה לא נוצר על-ידי ראייה רוחית; הוא קיים במעמקים של כל נפש אנושית. תודעת-ראייה-רוחית פשוט חווה באופן מודע עובדה המשתייכת לטבעה של כל נפש אנושית, לו היא אינה מודעת.

לאחר המוות הפיסי, האדם עובר בהדרגה לחיות בסביבתו הרוחית. בהתחלה, ישותו מופיעה בו עם זיכרונותיה מהעולם הפיסי. לאחר מכן, גם אם אין לו את הסיוע של גופו הפיסי, הוא בכל זאת יכול לחיות באופן מודע באותם זיכרונות, כי ישויות-המחשבה החיות התואמות להם, משתלבות בזיכרונות, כך שאין להם עוד קיום מעורפל המיוחד להם בעולם הפיסי. ובנקודת-זמן ברורה בין מוות ולידה מחדש, ישויות-המחשבה החיות של הסביבה הרוחית משפיעות השפעה חזקה כל-כך, שבלי שום פעולת-רצון, נוצרת השכחה אשר תוארה לעיל. ובאותו רגע, מתעוררים חיים ב'אני האמיתי'. תודעת-ראייה-רוחית יוצרת, על-ידי חיזוק חיי הנפש, פעולה חופשית של הרוח, שכביכול הינה התרחשות טבעית בין מוות ולידה מחדש. אף-על-פי-כן, זיכרון של חיים ארציים קודמים אינו יכול לעלות בתוך התנסות פיסית, אלא אם כן המחשבות, במהלך אותם חיים ארציים, כווננו אל עולם הרוח. תמיד יש לדעת תחילה דבר מסוים כדי שהזכרות ברורה בו, תוכל להופיע מאוחר יותר. לכן, במהלך חיינו על האדמה, עלינו לרכוש ידיעה על עצמנו כישויות רוחיות, כדי שיהיה מוצדק מצדנו לצפות לכך שבחיינו הארציים הבאים נוכל להיזכר בחיים הארציים הקודמים.

עם זאת, ידיעה זו לא מוכרחה להירכש באמצעות ראייה רוחית. כאשר אדם רוכש ידיעה ישירה של עולם הרוח באמצעות ראייה רוחית, עשוי לעלות בנפשו, במהלך החיים הארציים הבאים לאחר אלה שבהם רכש את אותה ידיעה, זיכרון של החיים הקודמים, באותה דרך שבה זיכרון של התנסות אישית מופיע בקיום הפיסי. ברם, במקרה של אדם החודר אל תוך מדע הרוח עם הבנה אמיתית, בלי ראייה רוחית, הזיכרון יופיע בצורה כזו שאפשר להשוותו להזכרות בקיום הפיסי במאורע שעליו רק שמע את תיאורו.

סיכום חלק מהדברים דלעיל

האדם נושא בתוכו 'אני אמיתי', השייך לעולם על-רוחי. בעולם הפיסי, 'אני אמיתי' זה נסתר כביכול על-ידי התנסויות החשיבה, הרגש והרצון. גם בעולם הרוח, האדם נעשה מודע ל'אני האמיתי' שלו כאשר הוא מוחק מתוכו את הזיכרונות של כל אשר היה ביכולתו להתנסות בו דרך החשיבה, הרגש והרצון שלו. ידיעת ה'אני האמיתי' עולה מתוך השכחה של מה שנחווה בעולמות הפיסי, האלמנטרי והרוחי.

הגוף הפיסי האנושי מתגלה בטבעו האמיתי כאשר הנפש רואה אותו מהעולם העל-רוחי. אז מתברר שאותו גוף עלה בהתחלה מתוך תהליך קוסמי אוניברסלי במהלך תקופת-סטורן אשר קדמה לתקופת-שמש של האדמה. לאחר מכן, במהלך תקופת שמש, ירח ואדמה, הוא התפתח למה שהגוף הפיסי האנושי מהווה כיום.

בהתאמה עם הדברים דלעיל, את הישות הכוללת של האדם אפשר לבטא בדרך הבאה:

(1) הגוף הפיסי בסביבה של העולם הפיסי. באמצעותו, האדם מזהה את עצמו כישות או 'אני' אינדיבידואלי עצמאי. גוף פיסי זה נוצר, בראשיתו, מהמהות הקוסמית-אוניברסלית במהלך תקופת-סטורן הרחוקה מאוד של האדמה ודרך התפתחותו במהלך ארבע מטמורפוזות פלנטריות של האדמה, הוא נעשה למה שהוא מהווה כיום.

(2) הגוף האתרי העדין בסביבת העולם האלמנטרי. באמצעותו, האדם מזהה את עצמו כאיבר של הגוף האלמנטרי או גוף-החיים של האדמה. גוף זה נוצר, בראשיתו, מהמהות הקוסמית-אוניברסלית במהלך תקופת-שמש הרחוקה של האדמה ודרך התפתחותו במהלך שלוש מטמורפוזות פלנטריות של האדמה, נעשה למה שהוא מהווה כיום.

(3) הגוף האסטרי בסביבת עולם הרוח. באמצעותו, האדם מהווה איבר של עולם רוחי. בו ממוקמת העצמיות האחרת של האדם, אשר מתגשמת בחיים ארציים חוזרים-ונשנים.

(4) ה'אני האמיתי' בסביבה על-רוחית. בו מגלה האדם את עצמו כישות רוחית, גם כאשר כל ההתנסויות של העולמות הפיסי, האלמנטרי והרוחי, ולכן כל התנסויות החושים והחשיבה, הרגש והרצון, שוקעות בשכחה.

הערות על הקשר בין המתואר בספר זה והתיאורים

המופיעים בספריי תיאוסופיה ומדע הנסתר בקווים כלליים

מונחים האמורים לבטא את התנסויות הנפש האנושית בעולם האלמנטרי ובעולם הרוח, חייבים להיות מותאמים למאפיינים המיוחדים של אותן התנסויות. במתן מונחים כאלה יש לזכור שגם בעולם האלמנטרי ההתנסות מתנהלת בדרך שונה למדי מזו שהיא מתנהלת בה בעולם הפיסי. התנסות בעולם האלמנטרי נובעת מכושר הנפש לטרנספורמציה ומהבחנתה בסימפטיות ואנטיפיות. הטרמינולוגיה תקבל בהכרח משהו מהאופי המתחלף של התנסויות כאלה. היא אינה יכולה להיות קבועה וקשיחה כפי שהיא חייבת להיות ביחס לעולם הפיסי. מי שיתעלם מעובדה זו, הנובעת מטבע הדברים, ימצא בקלות סתירה בין הטרמינולוגיה שבשימוש בספר זה והטרמינולוגיה בספרים תיאוסופיה ו-מדע הנסתר בקווים כלליים. הסתירה נעלמת כאשר זוכרים שבשתי העבודות שהוזכרו עתה, נבחרו מונחים כאלה אשר מאפיינים את אותן התנסויות שיש לנפש במהלך התפתחותה כולה בין לידה (התעברות) ומוות מצד אחד, ובין מוות ולידה מחדש מצד שני. ברם, בספר זה ניתנים מונחים תוך התייחסות להתנסויות של תודעה-של-ראייה-רוחית עם כניסתה לעולם האלמנטרי ולספירות הרוחיות.

מהספרים תיאוסופיה ו-מדע הנסתר בקווים כלליים נראה שמיד לאחר התנתקות הגוף הפיסי מהנפש ברגע המוות, מתנתק מהנפש גם מה שמכונה בספר זה **גוף אתרי**. הנפש חיה אז פרק זמן מסוים בישות המכונה כאן **גוף אסטירלי**. הגוף האתרי, לאחר התנתקותו מהנפש, עובר טרנספורמציה בעולם האלמנטרי. הוא עובר אל תוך הישויות אשר מעצבות את אותו עולם. כאשר טרנספורמציה זו של הגוף האתרי מתרחשת, הנפש אשר חיתה בו, לא נמצאת שם עוד. ברם, הנפש חווה כעולמה החיצוני לאחר המוות את התהליכים של העולם האלמנטרי. התנסות זו של העולם האלמנטרי 'מבחוץ' מתוארת בספרים תיאוסופיה ו-מדע הנסתר בקווים כלליים כמעבר הנפש דרך **עולם-הנפש**. לכן, יש להבין שעולם-נפש זה זהה לעולם שמנקודת-מבטה של תודעת-ראייה-רוחית מכונה בספר זה **עולם אלמנטרי**.

כאשר הנפש, בתקופה שבין מוות ולידה מחדש – כמתואר בספר תיאוסופיה – מתנתקת מהגוף האסטירלי שלה, היא ממשיכה לחיות בישות המכונה כאן **'אני אמיתי'**. הגוף האסטירלי חווה אז בעצמו, כאשר הנפש אינה עוד עמו, את אשר תואר לעיל כשכחה. הוא שוקע כביכול אל תוך עולם שבו אין שום דבר שאפשר לתפוס באמצעות החושים או להתנסות בו בדרך בה רצון, רגש וחשיבה, אותם מפתח האדם בגופו הפיסי, מתנסים בדברים. עולם זה נחווה כעולם חיצוני על-ידי הנפש אשר ממשיכה להתקיים ב'אני

האמיתי! אם רוצים לאפיין את ההתנסות בעולם חיצוני זה, הדבר יכול להיעשות באותה דרך שבה היא מתוארת בספרים תיאוסופיה ו-מדע הנסתר בקווים כלליים כמעבר דרך ארץ-הרוח. את הנפש, החווה את עצמה ב'אני האמיתי', מקיף בתוך עולם הרוח, מה שהתעצב בה כהתנסויות-נפש במהלך הוויית-הקיום הפיסית. בתוך העולם אשר תואר לעיל כעולם של ישויות-מחשבה חיות, הנפש מוצאת בין מוות ולידה מחדש את כל אשר היא חוותה בישותה הפנימית במהלך הוויית-הקיום הפיסית דרך רשמי החושים שלה ודרך החשיבה, הרגש והרצון שלה.

* * *

רשימת ספרים בהוצאת בדולח

רשימת הספרים בהוצאת בדולח מופיעה באתר:

<https://bdolah-books.wixsite.com/bdolah-books>